

EFFEKTIVURDERINGS

rapport 2012

A close-up photograph of yellow rapeseed flowers against a bright, slightly overexposed sky. The flowers are in various stages of bloom, with some showing prominent stamens. The image is used as a background for the lower half of the report cover.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Indhold

Sammendrag	2
1. Introduktion	3
2. Evalueringsmodellen	5
3. Effektvurdering: <i>Afsætningsfremme af svinekød - Kina</i>	9
4. Effektvurdering: <i>Undersøgelse af medicinforbruget til svin, sammenhæng med besætningsfaktorer og egenkontrol</i>	17
5. Effektvurdering: <i>Fastlæggelse af værdien af krydsning og implementering af Kombi-Kryds</i>	25
6. Effektvurdering: <i>Operativ taktisk produktionsopfølgning på kvægbrug</i>	31
7. Effektvurdering: <i>Forbedring af anvendelsen af planteværnsmidler</i>	39
8. Hvordan skabes sammenhæng mellem fondens strategiske indsatser og projektets effekter?	45
9. anbefalinger	47
Bilag 1: Gennemførelse af effektvurderingerne	49
Bilag 2: Ressourceforbrug hos de evaluerede	53

Sammendrag

Promilleafgiftsfondens formål er at styrke landbrugets og fødevaresektorens udviklingsmuligheder og konkurrenceevne. Fonden støtter både projekter, der giver værdi her og nu, og projekter der skaber fremtidige Promilleafgiftsfonden har en differentieret strategi med flere forskellige indsatsområder - og dermed forskellige måder at skabe værdi for landbrugs- og fødevareerhvervet på. De tager udgangspunkt i erhvervets styrkepositioner og peger samtidig frem mod dets udviklingsmuligheder.

At udpege de effekter, som vil bære erhvervet frem, fordrer viden om de effekter Promilleafgiftsfonden skaber eller allerede har skabt. Fonden har derfor udtrukket 5 projekter til effektivvurdering for tilskudsåret 2012. To er udvalgt gennem lodtrækning og de tre øvrige er udvalgt, fordi de repræsenterer karakteristiske måder, hvorigennem fonden støtter de enkelte sektorer på. Effektivvurderingsrapporten viser eksempler på, hvordan afsætningsfremme, rådgivning samt forskning & forsøg er med til at skabe effekter for en fortsat udvikling af den danske landbrugs- og fødevaresektor.

De overordnede konklusioner for de fem projekter er:

- at relationsskabelse til kinesiske detailkæder gennem formidling og demonstration af fødevaresikkerhed og produktionsvilkår for danske svin har styrket den danske eksport.
- at den statslige database for registrering af medicinanvendelse i den danske svineproduktion gøres mere anvendelsesorienteret for landmænd og dyrlæger, og at udtræk for databasen gøres mere valide.
- at kvægbruget tilføres ny viden, der danner grundlaget for en større krydsningsfrohed og dermed sundere dyr med gode produktionsegenskaber for både malke- og kødkvæg.
- at der er udviklet og demonstreret et tværfagligt værktøj, der styrker kvægbrugens mulighed for at foretage opfølgning og styring af produktion og økonomi på bedriftsniveau.
- at markbruget fortsat har et af Europas laveste behandlingsindeks med udgangspunkt i mindst mulig behandling mod skadevoldere og ukrudt og med størst muligt udbytte.

1. Introduktion

1.1 Baggrund og formål

I denne rapport præsenteres effektiviteten af 5 udvalgte projekter, som Promilleafgiftsfonden støttede i 2012. Projekterne, 1) *Afsætningsfremme af svinekød - Kina*, 2) *Undersøgelse af medicinforbrug til svin, sammenhæng med besætningsfaktorer og egenkontrol*, 3) *Fastlæggelse af værdien af krydsning og implementering af Kombi-Kryds*, 4) *Operativ taktisk produktionsopfølgning på kvægbrug*, 5) *Forbedring af anvendelsen af planteværnsmidler*.

Projekterne 2 og 3 er udtrukket ved lodtrækning, mens projekterne 1, 4 og 5 er udvalgt, idet de både sektormæssigt og metodemæssigt er repræsentative for fondens støttevirksomhed.

Fondsadministrationen har på vegne af fondens bestyrelse vurderet effekterne af begge projekter. Projekterne er individuelt vurderet i kapitel 3 til 7 og sammenholdes med fondens strategi i kapitel 8. Fondens strategiske indsatsområder ses nederst på denne side.

Promilleafgiftsfonden har i 2012 opereret med 6 strategiske indsatsområder:

- Fremmer den faglige og bæredygtige udvikling for hele værdikæden gennem praksisnær vidensdannelse og formidling samt gennem udvikling af effektive teknologier og løsninger, der kan understøtte produktion og forarbejdning i alle dele af landet i både stor og lille skala.
- Fremmer fødevarer sikkerhed og folkesundhed.
- Fremmer nationale og internationale forbrugers kompetencer - maddannelse og -viden.
- Understøtter udviklingen af landbrugs- og fødevarerindustrien ved fokus på lokale og globale forbrugere mhp. afsætning såvel lokalt som ved eksport til det globale marked.
- Fremmer udviklingen af nye kvalitetsprodukter inklusive nicheprodukter f.eks. med lokal forankring, der kan bidrage til alsidighed i produktsortimentet.
- Styrker landbrugs- og fødevarerhvervets indsats for at finde hensigtsmæssige svar på etiske og globale spørgsmål som biodiversitet, dyrevelfærd og global opvarmning.

Resultater, erfaringer og viden omsættes og formidles til gavn for erhvervet og det omgivende samfund

Rapporten indeholder resultaterne af denne vurdering og afsluttes med anbefalinger for fremtidige effektvurderinger i fonden.

Effektvurderingen gennemføres med udgangspunkt i Fødevareministeriets bekendtgørelse for landbrugets fonde. Fondene skal vurdere effekten af udvalgte aktiviteter og offentliggøre resultaterne heraf.

Fondsadministrationen har vurderet effekten gennem virkningsevaluering. Denne evalueringsmetode giver overblik over resultater/effekter samtidig med, at den også undersøger aktiviteternes efficiens. Metoden uddybes i næste kapitel. Effekten er også vurderet ved at sammenholde de udvalgte aktiviteter med de strategiske indsatser, som Promilleafgiftsfonden med sin strategi har

opstillet for fondens bevillingsvirksomhed. Effektvurderingen rummer dermed en vurdering af de udvalgte projekters effekter, og sætter fokus på, hvordan fondens bevillinger skaber virkningssammenhænge mellem indsats og effekter.

På længere sigt og på tværs af tilskuddene i de forskellige afgiftsfonde er formålet at nå et spadestik dybere ned i, hvordan projekternes resultater, erfaringer og viden omsættes og formidles til gavn for erhvervet og det omgivende samfund.

2. Evalueringsmodellen

Med udgangspunkt i effektiviseringskravet er der udarbejdet et design, som er inspireret af *virkningsevaluering* som evalueringsmodel. Virkningsevaluering kan generere viden om, hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder, og metoden giver på den måde blik for, hvordan indsatsen omsættes til effekter, foruden blot at sige noget om projektets resultater. Virkningsevalueringen af et projekt tager udgangspunkt i en programteori, det vil sige tydeliggjorte forestillinger om, hvorfor og hvordan en given indsats virker. Virkningsevalueringens formål er at realitetsteste programteorien. Således kan virkningsevalueringen som evalueringsdesign hjælpe med at afdække, om et konkret projekt har tænkt i effekt og eksPLICIT eller implicit har opereret med en model for, hvordan effekter vil opstå og komme til syne. På denne måde er en virkningsevaluering en god model til at efterprøve, om der er

sammenhæng mellem de iværksatte projekttaktiviteter, og de ønskede effekter, og struktureret påvise dette hos det konkrete projekt udtaget til effektiviseringskravet.

Virkningsevalueringen imødekommer derved både et dokumentations- og et læringsformål, i form af hhv. kontrol af bevillingsmidler samt bidrag til læring ved strategiske bevillingsafgørelser.

Den teoretiske ramme for effektiviseringskravet bygger videre på effektiviseringskravet af udvalgte projekter ved Promilleafgiftsfonden, Svineafgiftsfonden, Fonden for Økologisk Landbrug og Kvægafgiftsfonden for tilskudsåret 2011. Der henvises til rapporten for 2011, hvor undersøgelsesmetoden er defineret og beskrevet yderligere. På de tre følgende sider gennemgås kort de centrale begreber.

2.1 Centrale begreber i evalueringen

Hvert projekt er evalueret på baggrund af udarbejdelsen af en programteori, der understreger de forventede årsag-virkningsforhold, dvs. eksplicite forestillinger om, hvorfor og hvordan en indsats virker. Virkningsevalueringen tager udgangspunkt i tre centrale begreber, der har til formål at tydeliggøre årsag-virkningsforhold mellem indsats og effekter, som tydeliggjort i programteorien.

Ved evalueringen af hvert projekt vil programteorien opstilles i en grafisk model (se figur 1, side 7), hvor projektets aktiviteter, delmål og effektmål indikeres, og hvor årsag-virkningssammenhænge søges tydeliggjort gennem virkningsmekanismer og forudsætninger.

Når en effekt skal vurderes kan det ske på flere af disse niveauer i ovenstående model. På de enkelte niveauer vil der således være *indikatorer*, som er udslagsgivende for projektets

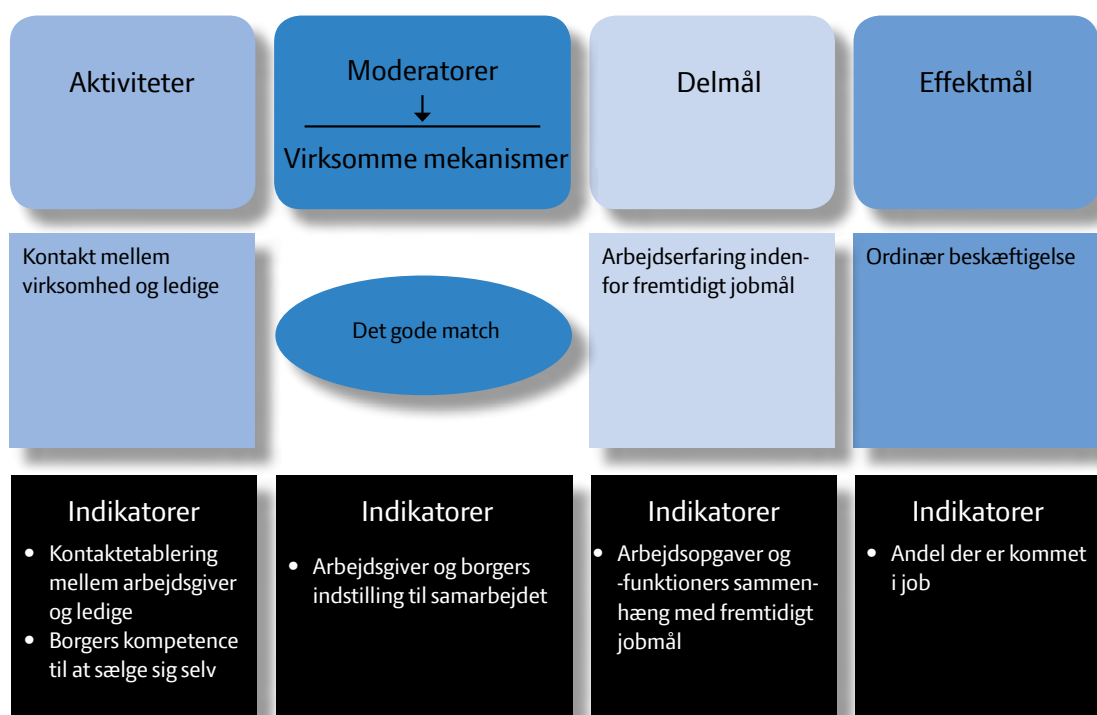
Tre centrale begreber i evalueringen

- **Virkningsmekanismer:** En virkningsmekanisme angiver, hvad der får en indsats til at virke. Begrebet aktiverer således en undersøgelse af de grundlæggende mekanismer, der skal være til stede for at forbinde indsats med mål.
- **Moderatorer (konteksten):** Moderatorer angiver hvilke grundlæggende forhold, der skal være til stede for at virkningsmekanismen træder i kraft, dvs. for at indsatsen kan føre til de forventede resultater og effekter. Moderatorer regulerer i hvilket omfang indsatser virker og hvordan.
- **Indikatorer:** En indikator er et tegn på, at en forandring er indtrådt. En indikator viser, hvorvidt og hvordan projektets resultater (eller aktiviteter) vil medføre eller har medført forandringer i retning af de ønskede effekter. Indikatorer skal være entydige, målbare og med tydelig angivelse af sammenhæng forbinde aktiviteter og mål. Indikatorer kan identificeres i hele projektprocessen, f.eks. både ved aktiviteter, virkningsmekanismer, præstationer og effekter.

effekter. Har projektejerer for eksempel problemer med at indsamle sine data, kan det være en negativ indikator for, at projektets ønskede effekt indtræder på den korte bane.

har fundet tydeliggjort i gennemgangen af de udvalgte projekter. Fremstillingen bidrager således til rapporteringen af de centrale virkningsforhold og effekter.

Modellens formål er i nærværende rapport at synliggøre effektvurderingens resultater, dvs. de vigtigste virkningssammenhænge og indikatorer i projektet. Derfor vil modellen naturligvis være en forsimpning af de årsag-virkningsforhold, projektet implicerer og som evaluatorene

Figur 1: Virkningen af projektets aktiviteter

2.2 Hvad bidrager virkningsevaluering som evalueringsmodel til?

Virkningsevalueringen kan bidrage til læring ved at tage højde for det enkelte projekts virkningsforestillinger og indikatorer for effekter. Med et udgangspunkt i de effektmål, der er opstillet af det enkelte projekt, kan virkningsevalueringen stille skarpt på, hvordan netop disse effektmål indikeres, og hvordan dette sker i sammenhæng med projektets virkningsforestillinger. Nærværende effektivurdering

kan således bidrage til læring om de enkelte projekter og deres effekter, mens et større datamateriale ved anvendelse af virkningsevaluering som metode for effektivurderingen på længere sigt kan bidrage som læringsinput, ikke blot i forhold til det enkelte projekt, men også i forhold til fondsbestyrelsens strategiske bevillingspraksis.

3. Effektivurdering

Afsætningsfremme af svinekød - Kina

Tilskudsmodtager: Tilskuddet er via Svineavgiftsfonden givet til Landbrug & Fødevarer, Danske Svineslagterier
Projektleder: Karsten Bruun Rasmussen

3.1 Præsentation af projektet

Dette projekt drejer sig om at støtte afsættningen af frosset svinekød og biprodukter i Kina og Hong Kong. Positionen styrkes ved at differentiere produktet gennem markedsservice og information om kvalitet, fødevarer sikkerhed og dyrevelfærd. Et vigtigt element i projektet var etablering af viden og erfaring som grundlag for en ansøgning om fremtidig støtte fra EU's program for tredjelandspromotion.

En væsentlig baggrund for projektet er, at Kina bevæger sig i retning af at få den største detailhandelssektor i verden. Denne status nås via udvidelse af den såkaldte moderne detailhandel i Kina, der driver denne udvikling sammen med koreanske, japanske og også kinesiske kæder. Efterhånden som Kina bevæger sig mod en reel markedsøkonomi vil hjemmemarkedet og den internationale handel i stigende grad blive dikteret af forbrugernes efterspørgsel, hvor købedygtige forbrugere efterspørger kvalitet og ikke mindst fødevarer sikkerhed. Det kinesiske marked er fortsat i høj vækst, og behovet for fødevarer er stigende. Derfor er der yderst gode markedsmuligheder i Kina for svineködssektoren. Værdien af den samlede danske eksport af svinekød og biprodukter til Kina/Hong Kong udgør 1,9 milliarder kroner (2011).

3.2 Projektets formål

Projektet har som overordnet formål at støtte afsættningen af svinekød og biprodukter til den kinesiske detailhandel og foodservice sektor. Kina er verdens største marked for svinekød, idet halvdelen af verdens forbrug af svinekød foregår i Kina. Vækst og stigende velstand betyder en øget efterspørgsel efter svinekød. Danmark er blandt de få aktører, der har direkte adgang til det kinesiske marked, specielt den kinesiske detailhandel. Dette giver mulighed for direkte salg og distribution af svineködsudskæringer og biprodukter til den kinesiske detailhandel og en profilering af svinekød på kvalitet og fødevarer sikkerhed over for den kinesiske forbruger i samarbejde med store aftagere i detailhandlen.

Konkrete mål for projektet var:

- Etablering af kontakt til 2-3 store kinesiske detailhandelskæder
- Implementering af promotion aktiviteter i samarbejde med denne målgruppe
- Opbygge viden og erfaring som kan danne grundlag for en ansøgning om støtte fra EU's program for tredjelandspromotion
- Støtte afsætning af svinekød og biprodukter til den kinesiske detailhandel og foodservice

sektoren.

Branchen har meget begrænset erfaring med gennemførelse af markedsføring og promotion aktiviteter i Kina, men der er gennemført lignende aktiviteter på andre markeder, specielt i Japan. Erfaring fra disse projekter kan i et vist omfang overføres til dette projekt.

Kina er et nyt indsatsområde for sektoren og projektet har sikret opbygning af viden og erfaring, samt identifikation af markedsmuligheder, der danner grundlag for en intensivering af indsatsen i Kina, som er til bred gavn for danske svineproducenter.

3.3 Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 2012 7.140 t.kr. fra Svineafgiftsfonden, hvoraf Promilleafgiftsfondens bidrag udgjorde 2.249 t.kr. Gennem projektet er der opnået supplerende tilskud fra EU's promotion-ordning, hvorfra der kommer 26 mio. kr. frem til 2015.

3.4 Projektets effektmål og anvendte metoder

Det overordnede mål for indsatsen i Kina er at støtte afsætningen af svinekød. Svineafgiftsfonden har i nogle år støttet denne indsats med projekter, der har bidraget til at udvikle markedet; ikke mindst med den intensiverede indsats der har kendetegnet projekterne for 2011 og 2012. Der er tale om en stigning i eksporten i mængder og ikke mindst i værdi over de seneste år, og denne stigning fastholdes

i 2012, selvom der kun er data for de første 10 måneder af året.

Et vigtigt delmål for projektet var at etablere samarbejde med den moderne detailhandel i Kina. Det er lykkedes at få etableret samarbejde om promotion med tre kinesiske detailhandelskæder, og der er gennemført promotion aktiviteter i samarbejde med denne målgruppe.

Et andet delmål var at sikre en bred kontakt til potentielle aktører i Kina og Hong Kong ved at gennemføre udstillingsaktivitet. Dette er opnået via udstillinger i Shanghai (SIAL og Hofex), Beijing (CIMIE) og Restaurant & Bar (Hong Kong). Der er udviklet et koncept for udstillinger, der kan anvendes de kommende 3 år.

På langt sigt vil projektet bidrage til at udbygge markedsmulighederne i Kina, specielt for afsætning af nye produkter og for direkte afsætning til detailhandel og foodservice-sektoren. Der er et stort potentiale i de store bysamfund i Kina.

3.5 Projektets aktiviteter

I samarbejde med den moderne detailhandel og foodservice-sektor i Kina gennemføres markedsføring af biprodukter og svinekød via en profilering på kvalitet og fødevarer sikkerhed (promotion aktiviteter).

Der etableres kontakt og dialog med de store detailhandelskæder i Kina, og det første år er der etableret samarbejde med tre kinesiske kæder.

Der er skabt kontakt til Tesco, City Super og Park'n Shop (der er betydende detailhandelskæder i Kina og Hong Kong), og der er gennemført promotion aktiviteter i samarbejde med denne kundegruppe.

Deltagelse på fødevareudstillinger som HOFEX i Hong Kong og SIAL i Shanghai var et af midlerne til at skabe kontakt til det kinesiske marked.

Den kommercielle aftale laver virksomhederne som følge af den opnåede bevilling fra EU's promotion-ordning med kunderne, eksempelvis Tesco helt uden om projektet. Typisk vil der laves samarbejdsaftaler om promoveringsforløb på tre måneder. Næste trin er, at virksomhederne går sammen med reklamebureauet Zhyt og udarbejder et forslag, hvorefter dette forslag sendes til projektholdere i L&F. Efter at have kigget det igennem, går projektholdere i dialog med Zhyt og virksomhederne, om det er sådan, vi vil gøre det og foreslår evt. ændringer ifht. f.eks. logo eller budskab. Dernæst sendes forslaget til godkendelse i NaturErhvervStyrelsen, som skal godkende design og layout. Selve budgetrammen ligger allerede implicit i ansøgningen, og godkendes også efterfølgende af projektholder (L&F).

Der er gennemført promotion aktiviteter i samarbejde med Tesco, City Super og Park & Shop, deltagelse på 4 fødevareudstillinger samt gennemførelse af en workshop i Kina og studieture for kunder i Danmark:

- Tesco direct mail i 3 måneder i 50 butikker i Shanghai og East-China
- Tesco in-store promotion i 25 supermarkeder i 3

måneder i Shanghai

- City Super, in-store promotion i 4 supermarkeder i 3 måneder i Hong Kong
- Park & Shop, in-store promotion i 260 supermarkeder i 3 måneder i Hong Kong
- CIMIE udstilling i Beijing
- SIAL og Hofex udstilling i Shanghai
- Restaurant & Bar udstilling i Hong Kong
- Udvikling af udstillingskoncept
- Udarbejdelse af ansøgning til EU promotion
- Workshop i Shanghai med 30 deltagere
- Udarbejdelse af materiale og deltagelse i audit til Green Food godkendelse
- 3 study tours for kinesiske kunder med fokus på fødevarer sikkerhed og økologiske produkter

En række aktiviteter gør sig typisk gældende ved dialogen med (potentielle) kunder. Dialogen består bl.a. i, at (potentielle) kunder inviteres på besøg i Danmark, hvor de typisk præsenteres for dokumentation af fødevarer sikkerheden samt får en fremvisning af en dansk svineproduktion. Kunden fortælles meget detaljeret om, hvordan der produceres sikkert og høj kvalitetssvinekød. Dette har til formål at styrke kundens indsigt i, og derved tillid til den danske produktion. Derudover er udstillinger centrale i relationsopbygningen til kunder i Kina, da markedet er nyt og budskabet tydeligt og centralt i differentieringsstrategien. Projektet havde oprindeligt

kalkuleret med deltagelse i to udstillinger, men i 2012 var projektet på fire udstillinger pga. stor interesse ved disse.

3.7 Projektets effekter og virknings-evaluering

MAPP-centret ved Aarhus Universitet skal måle virkningen af projektets aktiviteter. MAPP-centret måler på omsætningseffekt samt kendskab til budskaberne ved interviews af kunder, der har været i butikker.

EU har interesse i, hvorvidt der er opnået et kendskab til sammenhængen mellem EU svinekød og fødevarer sikkerhed blandt forbrugere, mens projektets primære interesse er

selve omsætningen, dvs. forbrugernes køb af produkterne.

Reklamebureauet Zhyt har til opgave at følge op på, at promoveringsaktiviteter forløber optimalt i supermarkederne.

3.8 Barrierer for omsætning af projektets fund og resultater

En barriere for projektet kan på lang sigt være manglende importlicens, der betyder, at kontakten kun kan etableres til food service- og detailkunder med importlicenser. Det vurderes, at der enten vil tegne sig en politisk løsning, hvor dansk svinekød får en generel licens, eller at danske virksomheder vil oprette kinesiske undervirksomheder med kinesiske partnere.

Begge scenarier vil muliggøre kontaktskabelse til kinesiske detailkæder og den kinesiske food service-sektor.

Eksporten af dansk kød til Kina forudsætter, at kunderne har egen importtilladelse. Det forventes, at dansk kød i en nær fremtid vil opnå en generel licens. Dermed kan projektet udbredes til kinesiske kæder, der ikke selv har importlicenser. Det vurderes dog, at danske virksomheder i så fald vil oprette kinesiske virksomheder, der kan forestå importen fra Danmark til bl.a. food service markedet.

Dermed er det politiske arbejde for at opretholde markedsadgang, som løber parallelt med projektet, men foregår uafhængigt af projektet, også en vigtig forudsætning.

Der arbejdes desuden på at få dansk svinekød godkendt under den kinesiske Green Food-ordning, og det vurderes at den danske produktion lever op til de kinesiske krav. Godkendelsen vil kunne virke til større afsætning med promovering vha. Green Food-mærkningen.

3.9 Konklusion for effektiviteten af projektet

Projektet udgør en vigtig brik i den betydelige stigning i eksporten i mængde og værdi over de seneste år (2009-2012).

Projektet virker ved at etablere kontakt og dialog med potentielle kunder og efterfølgende understøtte den løbende dialog. Tilskudsmodtagers

ekspertise inden for dokumentation af fødevareresikkerhed sikrer en kontakt, som den enkelte virksomhed ikke selv kan etablere. Dette sker eksempelvis ved kundernes besøg i Danmark, hvor aktiviteter som dokumentation af fødevareresikkerhed og fremvisning af svineproduktion bidrager som vigtige tillidsskabende faktorer. Tilskudsmodtagerens tætte samarbejde med danske og kinesiske myndigheder bidrager også til de kinesiske detailkæders tillid til dansk svinekød i et marked, der selvfølgelig i høj grad handler om pris, og hvor dansk kød er en dyr vare.

Projektet erfarer, at deltagelse på udstillinger er særligt væsentlige midler til at skabe kontakt til det kinesiske marked. Herigennem er der etableret kontakt med den moderne detailhandel i Kina. Metoder er i høj grad baseret på erfaringer fra kampagner i andre lande, hvor tilskudsmodtager gennem mange år har foretaget afsætningsfremmende arbejde. Projektet har opnået sit mål om at etablere samarbejde om promotion med tre vigtige detailhandelskæder, og der er gennemført promotion-aktiviteter i samarbejde med denne målgruppe.

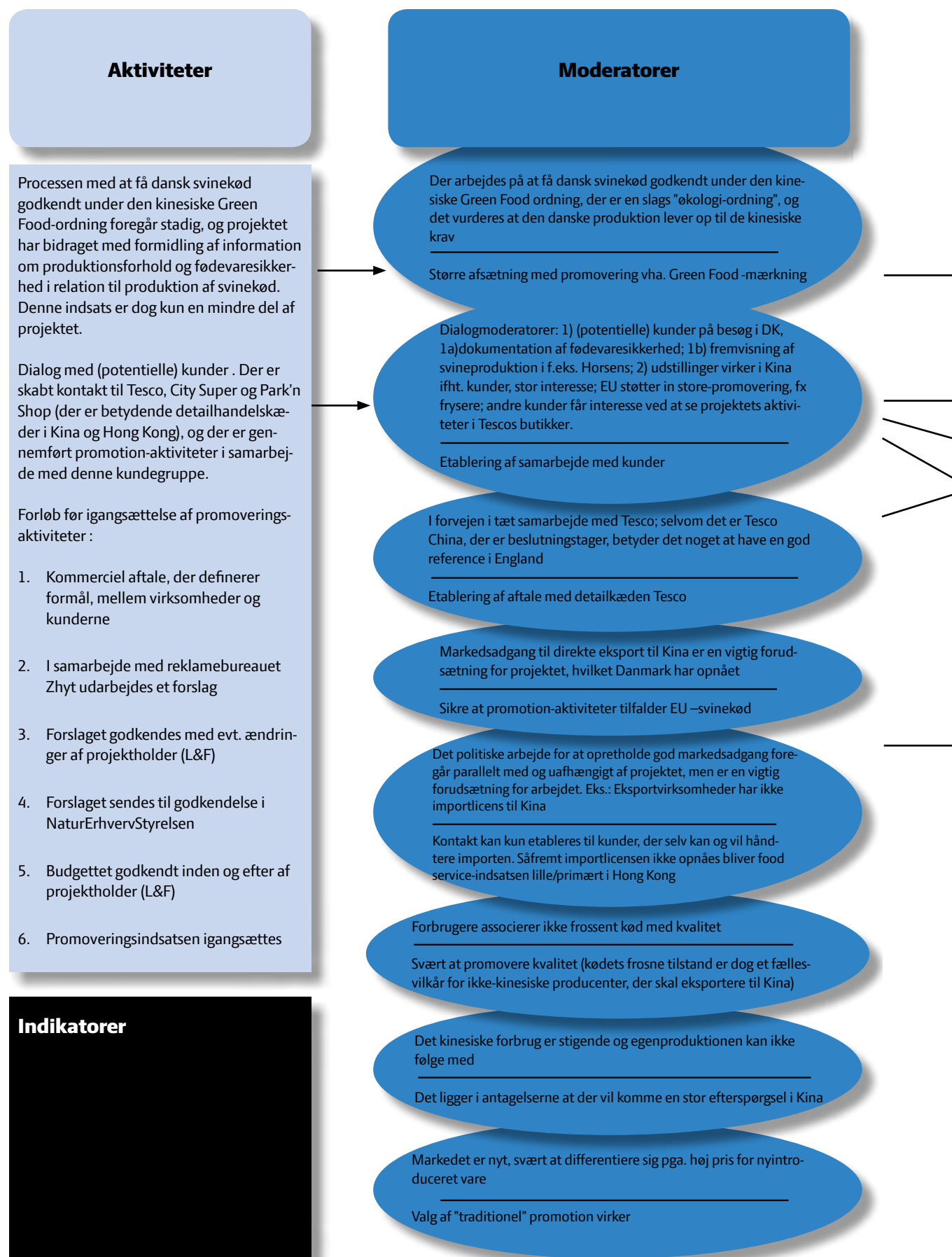
Et vigtigt element i projektet er også, at der er etableret viden og erfaring som grundlag for en ansøgning om fremtidig støtte fra EU's program for tredjelandspromotion. Dette mål er nået; erfaringer, kontakter og markedsindsigt opnået i projektet har dannet grundlag for udarbejdelsen af en ansøgning til EU's program for tredjelandspromotion, hvor der er opnået tilsagn om støtte til et projekt (50 mio. kr.) for en treårig periode

A close-up photograph of a man with glasses, wearing a white lab coat, examining the leg of a small white piglet. The man is looking down at the piglet's leg, which is held by his hand. The piglet is looking towards the camera. The background is blurred, showing other piglets in a farm setting.

med start medio september 2012.

3.9 Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektivurderingen

Projektets leder har oplyst, at der er blevet brugt 10 timer på effektivurderingen inkl. deltagelse ved informationsmødet og effektivurderingssamtalen.

Indikatorer

Figur 2: Projektets effekter og virkningsevaluering

Delmål

Støtte afsætningen af svinekød og biprodukter til detailhandel og food service-sektoren

Implementering af promotion aktiviteter i samarbejde med denne målgruppe. Herunder promovering af Green Food.

Undersøgelse af om der kunne etableres samarbejde med detailkæder om in store-promotion

Etablering af kontakt til 2-3 store detailhandelskæder

Styrke (den potentielle) kundes indsigt i og tillid til dansk/ europæisk produktion

Forbrugernes køb af EU-svinekød

Opbygge erfaringer, kontakter og markedsindsigt

Effektmål

Støtte afsætningen af svinekød og biprodukter til detailhandel og foodservice sektoren

Kan der opnås en rolle i højprissegmentet (den kinesiske middelklasse). Prisdifferencen på 25-50 %.

Forbedret afregning til svineproducenterne, som følge af øget eksport til et højværdimarked som Kina

Åbne op for nye afsætningskanaler direkte til den kinesiske detailhandel. Herved bidrages til en forbedret afregning til svineproducenten, som følge af øget eksport til et højværdimarked som Kina.

Grundlag for kvalificeret udarbejdelse af ansøgning til EUs program for tredjelandspromotion

Indikatorer

Indgåelse af aftaler med kunder

Green Food-mærkat på varen. Øget afsætning.

Zhyt rapporterer på afholdte promoveringsaktiviteter

Afsætningstal

MAPP-centret (Aarhus Universitet) måler virkningen af projektets indsats, særligt omsætningseffekt og kendskab til budskaberne.

Indikatorer

Opgørelse af afsætning i mængde (ton) og værdi (kr). Succes vurderes ifht. stigning i eksporten i årene 2009-2012, hvor SAF-projekter har bidraget til udvikling af markedet.

Der er opnået tilsagn om støtte til et EU-projekt (50 mio. kr.) for en treårig periode med start medio september 2012.

4. Effektvurdering

Undersøgelse af medicinforbruget til svin, sammenhæng med besætningsfaktorer og egenkontrol

Tilskudsmodtager: Tilskuddet er via Svineavgiftsfonden givet til Københavns Universitet

Projektleder: Lektor Helle Stege

4.1 Præsentation af projektet

Dette projekt vil rapportere antibiotikaforbruget til svin fra Vetstat - den nationale database til overvågning af medicinforbruget til produktionsdyr - herunder beskrive hvilke usikkerheder og fejlkilder, der er forbundet med diverse officielle og automatiske opgørelser. I projektet undersøges endvidere i hvor høj grad "indkøbs"-data fra Vetstat afspejler de aktuelle forhold og forbrugsmønstre i individuelle besætninger. Projektet vil tilvejebringe målrettede Vetstatudtræk til undersøgelser i besætninger samt medvirke til at gøre Vetstat mere brugervenligt og anvendeligt i egenkontrollen. Af bl.a. økonomiske hensyn, er det designet som et Phd projekt (4+4 model), hvorfor det løber over 4 år, heraf de tre med støtte fra Promilleavgiftsfonden og Svineavgiftsfonden.

4.2 Projektets formål

Vetstat blev implementeret i år 2000, men er under stadig revision og fejlretning. Hidtil har Vetstat næsten udelukkende været brugt som kontrolværktøj for myndighederne, mens der ikke er blevet foretaget nogen decideret forskning i det individuelle forbrug på besætningsniveau - f.eks. vedrørende anvendeligheden af disse data i rådgivningsarbejdet eller i den farmakoepidemiologiske forskning.

Sidstnævnte var en væsentlig faktor ved databasens dannelse.

Projektet problematiserer, at Vetstat ikke anvendes mere individuelt og derfor ikke fejlrettes systematisk og konsekvent. Projektet tager udgangspunkt i, at det den store offentlige opmærksomhed på disse opgørelser af medicinforbrug og den udbredte formodning om, at det danske forbrug til svin er "meget højt". Det bør i langt højere grad præciseres, hvad tallene betyder, hvordan de er beregnet, hvilke usikkerheder og direkte fejl, der er forbundet med dem, og hvordan det danske forbrug af specielt antibiotika er i forhold til andre lande/andre dyrearter/det humane forbrug. Skal man komme med bud på at optimere/reducere antibiotikaforbruget til svin, er det nødvendigt at vide, hvad forbruget faktisk er, og hvilke usikkerheder der er forbundet med opgørelserne samt foretage en løbende fejlsikring/tilretning.

Projektets hovedformål er at undersøge antibiotikaforbruget til danske svin, dets sammenhæng med besætningsfaktorer og udarbejde forslag til forenklet egenkontrol baseret på Vetstatdata.

Projektet har herunder fem delformål, som udgøres af fem delprojekter:

1. At beskrive og evaluere Vetstat systemet som det ser ud i dag - inklusiv procedurer, automatiske udtræk mv. samt foreslå relevante ændringer/rettelser. At rapportere det aktuelle antibiotikaforbrug i Danmark (nu/over årene) - opdelt i aldersgrupper, ATC-grupper, ordinationsgrupper osv. under hensyntagen til dyreantal, korrigeret for fejl og inklusiv tests for signifikante ændringer.
2. At undersøge sammenhængen mellem antibiotikaforbrug (indkøb registreret i Vetstat, anvendelse registreret i besætninger) og besætningsfaktorer (f.eks. besætningstype, størrelse, sundhedsstatus, managementfaktorer, fodring, E-kontrol).
3. At undersøge sammenhængen mellem antibiotikaforbrug (indkøb registreret i Vetstat evt. suppleret med anvendelse registreret i besætninger) og slagteanmærkninger (udtræk fra DC)
4. At undersøge sammenhængen mellem antibiotikaforbrug (indkøb registreret i Vetstat evt. suppleret med anvendelse registreret i besætninger) og udtræk fra slagteriernes overvågning af medicinrester og resistens-forekomst på besætningsniveau.
5. Anvendelse af Vetstat-data i besætningernes egenkontrol: Det forventes, at de foregående fire punkter har belyst anvendelighed og troværdighed af Vetstat-udtræk. Det forventes ligeledes, at punkt 2), 3) og 4) har vist hvordan Vetstat-data bedst kan suppleres med udtræk fra andre databaser (f.eks. Landmandsportalen) samt med strategisk dataindsamling i egen besætning. På denne baggrund udarbejdes forslag til

anvendelse af Vetstat-data i besætningernes egenkontrol. Resultatet af 5) bliver en dansk protokol (specifik for besætningstype) til egenkontrol vha. Vetstat i svinebesætninger.

Delprojekt 1 har som målsætning at sætte fokus på de usikkerheder, der bør tages højde for, når der anvendes Vetstatdata til rapportering af antibiotikaforbruget til danske svin. Endvidere ønsker projektet at gøre opmærksom på eventuelle rettelser, der vil øge Vetstats brugervenlighed til gavn for svineproducenterne.

Delprojekt 2, 3 og 4 ønsker at belyse om der findes en sammenhæng mellem antibiotikaforbrug (som rapporteret i Vetstat) og en række besætningsfaktorer, herunder slagterejstninger. Endvidere undersøges sammenhængen/ anvendeligheden af Vetstatopgørelser og besætningernes egne optegnelser af medicinforbrug. Dette gøres for at identificere eventuelle årsager til/konsekvenser af et forhøjet/lavt antibiotikaforbrug og for at undersøge den praktiske anvendelighed af Vetstatdata på besætningsniveau. Delprojekt 4 vil endvidere kunne bidrage til målretning og effektivisering af overvågning af medicinrester og resistensforekomst på besætningsniveau.

Delprojekt 5 vil foruden bedre sikring af brugervenlighed og gennemsækelighed for svineproducenterne, udarbejde et forslag til at anvende Vetstatdata i egenkontrollen.

4.3 Projektets indsats

Projektet modtager i støtteperioden 2011-2013 569 t.kr. om året fra Svineafgiftsfonden, hvoraf bidraget fra Promilleafgiftsfonden udgør 179 t.kr. om året.

4.4 Projektets effektmål og anvendte metoder

Det er projektets effektmål, at Vetstat istedet for kun at blive anvendt som et (forholdsvis fejl-behæftet) kontrolværktøj, fremover kan blive til gavn for såvel landmænd som dyrlæger, idet der vil blive nemmere adgang til (korrekte) opgørelser, der er tilpasset forskellige formål. Mere besætningsorienteret forskning i Vetstatdata vil (fejl-) sikre systemet fremadrettet og vil kunne bidrage med nyttig viden om sammenhænge mellem medicinforbrug og sundhed/velfærd. Da kun Danmark har en så minutiøs overvågning af medicinforbrug, vil en sådan løbende forskning/rapportering være af stor betydning for konkurrenceevnen, idet såvel dyrevelfærd som produktkvalitet kan dokumenteres.

Et yderligere effektmål opnås ved at foreslå auto-udtræk, der er fejlsikrede og som løbende testes for statistisk signifikans. Myndigheder, landmænd og forbrugere har en interesse i, at databasens auto-udtræk baserer sig på korrekt indregnede faktorer. Samkøringen af data fra forskellige databaser har en øget risiko for, at resultaterne af auto-udtrækket ikke er tilstrækkeligt valide. Projektet kortlægger en række af de faktorer, som vurderes at have størst betydning

for fejlvisninger i udtrækkene. Herunder har projektet korrigeret følgende:

- Systematisk fejl i opgørelser fra apoteker
- Betydningen af gennemløb i stier for opgørelser over forbrug på sti-niveau
- Eksportens betydning for samlede opgørelser

Projektet har desuden effekter, som er afstedkommet af tilsvarende EU-finansierede aktiviteter. Et EU-projekt skal se nærmere på muligheden for at indføre generelle retningslinjer for registreringer af antibiotika i husdyrbestanden. Denne aktivitet følger nærværende projekt.

4.5 Projektets aktiviteter

Projektet har fem delformål, som beskrevet ovenfor og omfatter blandt andet en tilbunds-gående undersøgelse af Vetstats opbygning og regneprocedurer - samt mulige konsekvenser af disse (delprojekt 1), en større spørgeskemaundersøgelse med supplerende indsamling af e-kontrol og slagtedata samt en case-control undersøgelse (delprojekt 2, 3 & 4). Endeligt udføres der en samlet beskrivelse af anvendeligheden i egenkontrollen på baggrund af resultaterne i delprojekterne 1-4 (delprojekt 5). Projektet baserer sig primært på udtræk fra Vetstat, CHR, Landmandsportalen og andre eksisterende databaser. Der suppleres desuden med en større spørgeskemaundersøgelse. Det er kun en begrænset del af projektet, der omfatter direkte undersøgelser i besætninger. Sådanne

undersøgelser er derimod indeholdt i VSPs projektplaner inden for området samt i et parallelt Ph.d.-studium fra KU-SUND, omhandlende metoder til overvågning og dokumentation af søers sundhed, velfærd og produktivitet. Der forventes derfor en betydelig grad af synergi imellem projekterne. Dette sikres igennem planlægning samt ved løbende at kontrollere, at VSP/LF aktiviteter og KU-SUND aktiviteter supplerer hinanden og ikke overlapper.

I projektet foretages de gængse Vetstatudtræk, dvs. opgørelser af total mængde aktivt stof (antibiotika) samt korrigerede mål for dyreantal for at kunne relativere omregningerne til ADD, doser per dyr / dag og alle de øvrige typer af opgørelser, der hidtil er blevet foretaget. Datamaterialet undersøges for generelle trends; forbrug opgjort per aldersgruppe, ordinationsgruppe, ATC kode osv. Alle ændringer undersøges med simple statistiske tests (ttest, ANOVA og lignende). Det undersøges tillige hvordan resultater, beregnet på udtræk af rådata (administratoradgang), passer til de automatiske udtræk fra Vetstats brugersider, så beregningsprocedurer kan evalueres og evt. tilrettes. Sammenhæng mellem Vetstatdata og besætningsfaktorer undersøges i statistiske modeller med 95% signifikansniveau og 80% styrke.

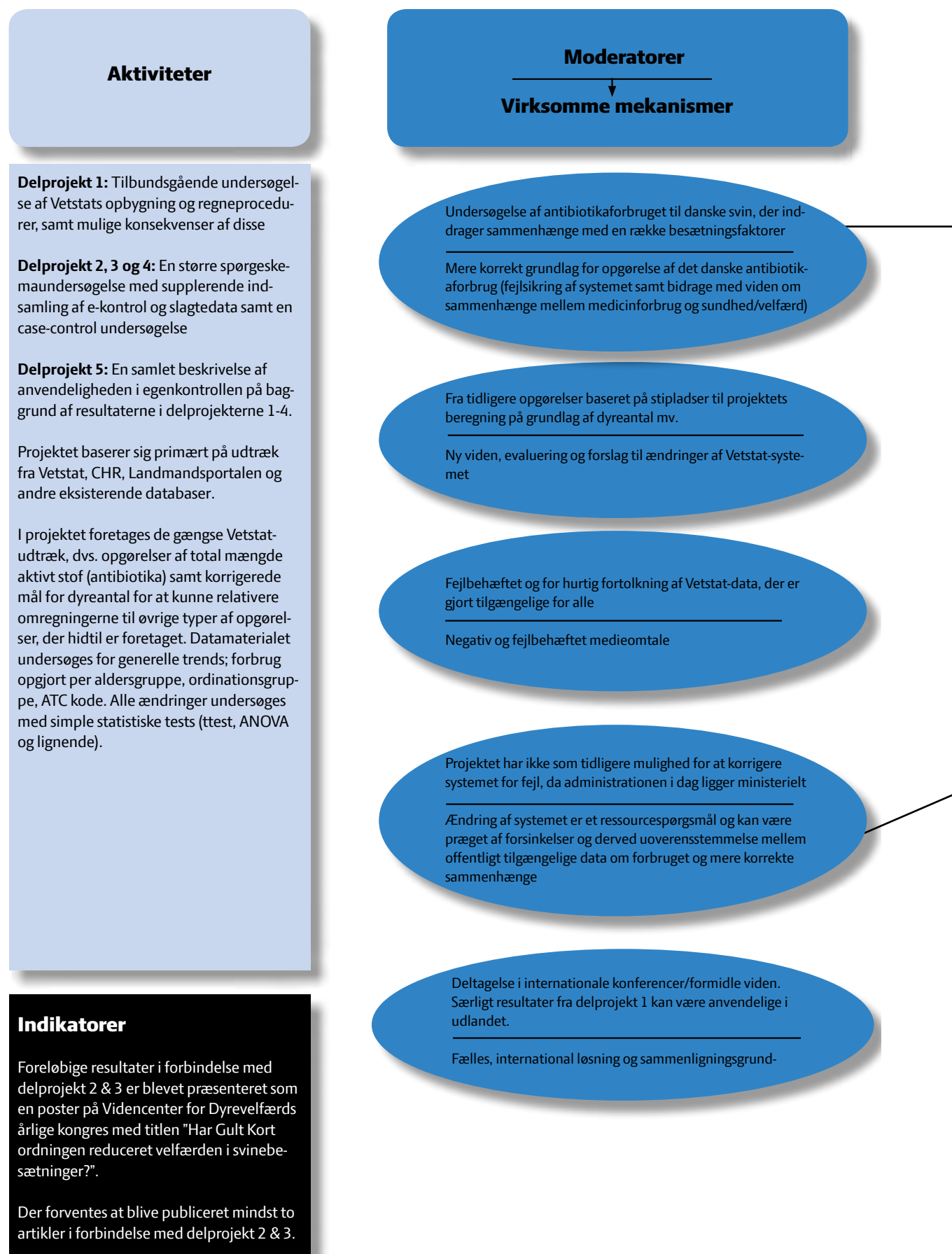
Da det er et Ph.d.-projekt, er resultater typisk rapporteret i form af internationale publikationer samt en afsluttende Ph.d.-afhandling. Herudover er der udfærdiget danske beskrivelser og manualer, eftersom det er en del af projektets formål at gøre Vetstat mere brugervenligt og anvendeligt. Projektet har endvidere en hjemmeside på KU-SUND, der løbende opdateres med aktiviteter og resultater: http://www.iph.life.ku.dk/forskning/Forskningsprojekter/Kontrol_af_medicinforbrug_Vetstat.aspx

Projektet har udarbejdet den første artikel vedrørende Vetstats opbygning (herunder fejlkilder i Vetstat). Alle

analyser er gennemført til artiklen og et udvalg af resultaterne er blevet præsenteret såvel nationalt som internationalt, bl.a. i form af et abstract til den 22. internationale veterinære svinekongres IPVS (International Pig Veterinary Society Congress) i Sydkorea, 2012. Abstractet havde titlen "Reporting antibiotic consumption for Danish pigs – effect of the denominator". Abstractet belyste betydningen af at tage højde for antal producerede dyr, når tendenser i antibiotikaforbrug over tid skal vurderes. Abstractet blev udtaget til mundtlig præsentation og vandt efterfølgende årets konkurrence om "Travel award IPVS" for bedste indlæg af Ph.d. studerende.

Projektet har opnået yderligere finansiering (der i høj grad støtter dataindsamlingen i delprojekt 2, 3 & 4) fra Videncenter for Dyrevelfærd (ViD, FVST). Bl.a. vil der blive set på konsekvenserne af Gult-Kort debatten og de forskellige måder at beregne forbruget per dyr. Den ekstra bevilling betaler bl.a. for ekstra medarbejdere til dataindtastning og telefoninterviews. Dataindsamling forløber planmæssigt og for nuværende er der indsamlet data fra over 80 % af 270 inkluderede besætninger. Projektet har præsenteret foreløbige resultater i forbindelse med delprojekt 2 & 3 som en poster på Videncenter for Dyrevelfærds årlige kongres med titlen "Har Gult Kort ordningen reduceret velfærden i svinebesætninger?". Projektet forventer at publicere mindst to artikler i forbindelse med delprojekt 2 & 3.

For at få adgang til Vetstat (hvilket ikke umiddelbart var muligt i 2011) og for at sikre korrekt forståelse af Vetstats procedurer (autoudtræk), har ph.d.-projektet tilknyttet en medarbejder fra DTU-Vetinst., der på daværende tidspunkt var ansvarlig for Vetstat.

Figur 3: Projektets effekter og virkningsevaluering

Delmål

Projektets hovedformål: At undersøge antibiotikaforbruget til danske svin, sammenhæng med besætningsfaktorer og udarbejde forslag til forenklet egenkontrol baseret på Vetstat-data. Derved at skabe et mere korrekt grundlag for opgørelse af det danske antibiotikaforbrug

Delformål:

1. At beskrive og evaluere Vetstat-systemet som det ser ud i dag - inklusive procedurer, automatiske udtræk osv. samt foreslå relevante ændringer/rettelser. At rapportere det aktuelle antibiotikaforbrug i Danmark (nu/over årene) - opdelt i alders-grupper, ATC grupper, ordinationsgrupper osv. under hensyntagen til dyreantal, korrigeret så godt som muligt for fejl og inklusive tests for signifikante ændringer.
2. At undersøge sammenhængen mellem antibiotika-forbrug og besætningsfaktorer
3. At undersøge sammenhængen mellem antibiotika-forbrug og slagteanmærkninger
4. At undersøge sammenhængen mellem antibiotika-forbrug og udtræk fra slagteriernes overvågning af medicinrester og resistensforekomst på besætningsniveau.
5. Forslag til anvendelse af Vetstatdata i besætningsernes egenkontrol

Rapportering af resultater: Internationale publikationer, PhD afhandling, danske beskrivelser og manualer. Projektet har endvidere en hjemmeside på KU-SUND

Effektmål

Mindske risikoen for at den enkelte landmand får Gult Kort på forkert grundlag, hvis fremtidige Vetstat-opgørelser tager højde for dyreantal.

Bedre image til gavn for hele branchen

Forbedret konkurrenceevne gennem dokumentation af dyrevelfærd og produktkvalitet

Bedre grundlag for rapportering af nationalt medicinforbrug.

På lang sigt fælles, international løsning og sammenligningsgrundlag.

At gøre Vetstat mere brugervenligt og anvendeligt til gavn for svineproducenternes egenkontrol.

Indikatorer

Påvisning af sammenhænge mellem antibiotikaforbrug og besætningsfaktorer, ifht. generelle trends; forbrug opgjort per aldersgruppe, ordinationsgruppe, ATC kode osv., gennem simple statistiske tests.

Identifikation af eventuelle årsager til/konsekvenser af et forhøjet/lavt antibiotikaforbrug og ny viden om den praktiske anvendelighed af Vetstatdata på besætningsniveau.

Målretning og effektivisering af overvågning af medicinrester og resistensforekomst på besætningsniveau.

Indikatorer

Brugervenlighed og anvendelighed indikeres ved at udtræk kan operationaliseres i besætningsernes egenkontrol.

Der kan laves udtræk opdelt i aldersgrupper, ATC grupper, ordinationsgrupper osv. Under hensyntagen til dyreantal, korrigeret så godt som muligt for fejl og inklusiv tests for signifikante ændringer.

Færre artikler om branchens medicinforbrug. Til en vis grad artikler om opgørelsernes fejlagtighed

Dokumenteret lavere forbrug, der kan sammenlignes med andre lande.

Projektet gøres til genstand for studier i internationale kredse, hvor rammer for EU-systemer undersøges.

4.6 Barrierer for omsætning af projektets fund og resultater

Projektets aktører har ikke som tidligere samme mulighed for at korrigere systemet for fejl, da administrationen i dag er flyttet fra DTU-samarbejdspartneren til ministerielt regi. Det betyder, at ændringer af data i systemet kan være præget af forsinkelser og administrative prioriteringer i ministeriet. Evaluator vurderer, at videnskabelige projekter udgør et validt og reelt grundlag for Vetstat-systemets løbende udvikling og opdatering. Det vurderes endvidere, at flytningen på ingen måde er relateret til projektaktiviteterne, og at der fra ministeriets side er en entydig interesse i at kvalitetssikre Vetstat.

4.7 Konklusion for effektiviteten af projektet

Det vurderes samlet, at projektet har opfyldt sit effektmål, idet projektet overordnet har bidraget til fondens strategiske formål om især rådgivning og kontrol. Det vurderes endvidere, at der ikke findes metoder, som på tilsvarende eller bedre vis kunne have tilvejebragt den nødvendige indsats.

Forslag til strategisk indsats: Fremmer den faglige og bæredygtige udvikling for hele værdikæden gennem praksisnær vidensdannelse og formidling samt gennem udvikling af effektive teknologier og løsninger, der kan understøtte produktion og forarbejdning i alle dele af landet i både stor og lille skala.

Projektet har nået sit mål om at skabe et mere korrekt grundlag for opgørelse af det danske antibiotikaforbrug ved en rapportering af det aktuelle antibiotikaforbrug i Danmark (nu/over årene). Dette indikeres ved, at der påvises sammenhænge mellem antibiotikaforbrug og besætningsfaktorer, i forhold til generelle trends, forbrug opgjort per aldersgruppe, ATC gruppe, ordinationsgruppe etc.

En væsentlig virkningsmekanisme i projektet er, at beregninger foretages under hensyntagen til dyreantal, korrigeret så godt som muligt for fejl og inklusiv tests for signifikante ændringer. Dette bidrager til projektets virkning, både for den enkelte landmand og i forhold til branchens image.

Projektet demonstrerer konsekvensen af ikke at medregne gennemløb i stipladser, samt ikke at korrigere for produktivitet og eksport. For den enkelte landmand, der kan risikere at få Gult Kort på forkert grundlag, er det et stort fremskridt hvis fremtidige, officielle Vetstat-opgørelser nu vil tage hensyn til den store betydning de anvendte mål for dyreantal har.

Det vurderes endvidere, at projektet har væsentlig betydning for de europæiske bestræbelser på, at tilvejebringe fælles retningslinjer for afrapportering af antibiotika i husdyrbruget. Ikke blot er Danmark frontløber med en udbygget database i form af Vetstat, men med dette projekt foreligger samtidig en væsentlig viden om, hvilke faktorer der validerer udtræk for sådanne databaser. Dette vil i sidste ende få betydning

for såvel myndigheder som landmænd og for forbrugeres handlemuligheder.

4.8 Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektvurderingen

Projektets leder har oplyst, at der er blevet brugt 8 timer på effektvurderingen inkl. deltagelse ved informationsmødet og effektvurderingssamtalen.

5. Effektivurdering

Fastlæggelse af værdien af krydsning og implementering af Kombi-Kryds

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug, Kvæg

Projektleder: Specialkonsulent Morten Kargo

4.1 Præsentation af projektet

Dette projekt drejer sig om at skabe større viden om krydsning af kød- og malkekvægsracer, samt at få denne viden ud at virke. Med større viden kan anvendelsen af systematiske krydsningsprogrammer øges til fordel for kvægbrugerens økonomi. Projektet er opdelt i en udviklingsdel og en demonstrationsdel. Opdelingen i fondens budget er sket af hensyn til medfinansiering med landdistriktsmidler, men projekterne effektiviseres samlet. Hele projektet løber fra 2012 til 2015.

Kombi-Kryds er en nyudviklet krydsningsmetode, hvor man fastholder en renracet kerne af de avlsmæssigt bedste køer i besætningen samtidigt med, at man udnytter krydsningsfrodigheden hos størstedelen af køerne. Den renrace kerne opretholdes med intens brug af kønssorteret sæd. Ligesom mange af krydsningshunddyrene fødes af køer, som er insemineret med kønssorteret sæd. Det giver plads til, at krydsningskøerne i sidste led af krydsningsprogrammet udelukkende kan insemineres med kødkvægssæd, hvilket resulterer i slagtedyr af høj kvalitet.

4.2 Projektets formål

Det er projektets formål at beregne, hvor stor krydsningsfrodighed der er for de egenskaber hos køerne, som har størst økonomisk betydning for kvægbrugerens. Et andet formål er at beregne den samlede økonomiske effekt af at benytte krydsning.

Projektet skal munde ud i anbefalinger til racevalg og valg af krydsningssystem for fire forskellige produktionssystemer. Anbefalinger, som er baseret på kendskab til de enkelte racers niveauer for egenskaberne, samt krydsningsfrodighederne, som er beregnet i projektet.

4.3 Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 2012 samlet 692 t.kr. fra fonden. Over den samlede fire-årige periode ventes bevilget i alt 2.100 t.kr. Bevillingerne fra fonden medfinansierer tilsvarende bevillinger fra landdistriktsprogrammet.

4.4 Projektets effektmål og anvendte metoder

Projektets succesparametre er, at:

- De beregnede parametre for heterosis har en kvalitet så de kan publiceres i anerkendte videnskabelige tidsskrifter.
- De beregnede økonomiske effekter ved systematiske krydsningsprogrammer er vel-dokumenterede og formidlet til danske malkekvægbrugere.
- At "Simherd Crossbred" ved afslutningen af projektet er en integreret del af management programmet Simherd, og at dette program anvendes til vurdering af de potentielle muligheder ved anvendelse af systematiske krydsningssystemer i majoriteten af de besætninger, som overvejer at starte op med krydsning.
- At der ved projektets udløb findes anbefalinger til hvilke krydsningsprogrammer, der er mest egnede under forskellige produktionsbetingelser.
- At rådgivningskonceptet er i brug hos både avls- og produktionsrådgivere, således at 90 % af de danske kvægbrugere kender fordele og ulemper ved krydsning givet deres specifikke produktionsforhold.
- At informationsmøderne om krydsning også efter projektophør fortsætter med samme intensitet og at informationen i landbrugsmedier og deltagelse i kvæg events også fortsætter.

Projektets foreløbige resultater peger i retning af, at forventningen til en økonomisk krydsningsfrodighed på 10 %, som er baseret på litteraturen samt ældre danske forsøg stadig er gældende, og derfor er der store økonomiske potentialer ved at anvende systematiske krydsningsprogrammer. Dette kræver dog god formidling og rådgivning. Dette felt er der taget hul på i projektet.

4.5 Projektets aktiviteter

Implementeringen af projektets resultater sker ved:

1. At skabe et koncept til kvægbrugere og rådgivere, så anvendelsen af og rådgivningen om Kombi-Kryds og øvrige krydsningsmetoder optimeres.
2. Regionale og landsdækkende møder med landmænd og avlsrådgivere om Kombi-Kryds.
3. Massiv information i landbrugsmedier om Kombi-Kryds og øvrige krydsningsmetoder.
4. Deltagelse i kvæg-events som f.eks. dyrskuer og Agromek med udstilling af krydsningsdyr.
5. Reorganisering og ajourføring af en temaside om krydsning på Videncentret for Landbrugs hjemmeside.
6. Etablering af en gruppe af specialiserede krydsningsrådgivere.
7. Udarbejdelse af det organisatoriske grundlag for en platform for fremtidig rådgivning om krydsning.

8. Opfølgning og rådgivning i de fem demonstrationsbesætninger.

Projektet har beregnet forskelle imellem krydsningsdyrs (dyr med rød far og sort mor) og holstein dyrs præstation indenfor besætning. Resultaterne blev præsenteret på Kvæggkongressen 2012, og ved regionale møder, samt i artikler i kvægfagblade. Resultaterne viser, at denne type af krydsningsdyr yder det samme som HF (Holstein-Frisian) og mere end de RDM (Rød dansk malkerace) og har et niveau for de funktionelle egenskaber på højde med RDM og højere end HF. Dette sammen med den stærke fokusering på det økonomiske resultat i et trængt kvægbrugserhverv har øget en i forvejen stigende interesse for krydsning betydeligt, hvilket projektet erfarede via en stor interesse for de udstillede krydsningsdyr og den information om krydsning, som blev præsenteret ved Landskuet 2012 og ved Agromek. Overordnet er der sket næsten en fordobling af antallet af fødte krydsningsdyr de seneste 4 år, hvilket tyder på at fortsætte.

Projektets aktiviteter er inddelt i en videnskabelig del, en demonstrationsdel og en udviklingsdel.

I projektets videnskabelige del er der blevet udvalgt godt 50.000 hunde fra besætninger med systematiske krydsningsprogrammer. Baseret på disse er der foretaget beregninger med genetiske modeller. Disse analyser er interessante i international sammenhæng, både fordi der ikke tidligere er publiceret sådanne resultater på krydsningsfrodighed imellem

forskellige racer, og da der er resultater for både for produktionsegenskaber, frugtbarhed, og yversundhed.

I udviklingsdelen har projektet udviklet et excel-program til styring af Kombi-Kryds programmer i de enkelte besætninger baseret på besætningsspecifikke forudsætninger, og der er udviklet en udskrift i dyreregistreringen, som letter styringen af Kombi-Kryds avlsplaner.

I demonstrationsdelen har projektet afholdt regionale møder ofte i samarbejde med VikingDanmark. På disse er der orienteret om den nyeste viden på området, og projektet erfarer, at der i dag er en meget mere positiv interesse for krydsning end der var bare få år tilbage. En anden stor indsats på formidlings/demonstrationsdelen har været de to udstillinger af krydsningsdyr på Landskuet 2012 og på Agromek. Denne aktivitet, var planlagt til at forløbe i 2013, men det blev vurderet, at det var hensigtsmæssigt at fremrykke aktiviteten. Dette har vist sig at være en rigtig beslutning med den store interesse både indenlandske og udenlandske gæster viste. Denne ekstra aktivitet har bevirket, at arbejdet med anvendelses- og rådgivningskonceptet ikke er så langt fremme som planlagt.

I projektet indgår også fem demonstrationsbesætninger, hvori der foretages ekstra rådgivning. Disse har været med i det forrige og det nuværende projekt i tre år og er nu ved at have mange

krydsningsdyr. Disse besætninger er gode repræsentanter for Kombi-Kryds programmet.

4.6 Barrierer for omsætning af projektets fund og resultater

De væsentligste barrierer for projektet vurderes at være, at projektet er en afvigelse fra den hidtil udbredte renrace-avl, og det stærke fokus på egenskaber relateret til mælkeydelsen. Et brud på denne barriere vurderes dog at være mulig gennem netop de parametre, som projektet hviler på: datadokumentation og demonstration af resultater.

4.7 Konklusion for effektiviteten af projektet

Projektets foreløbige resultater peger i retning af, at forventningen om en økonomisk krydsningsfrodighed på 10 %, som er baseret på litteraturen samt ældre danske forsøg, stadig er gældende.

Projektets resultater vurderes at få flere kvægbrugere til at gå i gang med systematisk krydsning, da beslutningsgrundlaget med projektets resultater vil være væsentligt forbedret. Projektets formidlings- og rådgivningsdel vil fremadrettet understøtte anvendelsen af systematiske krydsningsprogrammer, således at den viden, der opbygges, også efter projektophør vil forblive i spil. Det er her projektets målsætning at rådgivningskonceptet kommer i brug hos både avls- og produktionsrådgivere, således at 90 % af de danske kvægbrugere kender fordele og ulemper ved krydsning givet deres specifikke produktionsforhold.

En væsentlig faktor for projektets virkning er en stor heterogenitet blandt fagpersoner, som arbejder på projektet, spændende fra forskere ved Århus Universitet til avlsrådgivere i VikingDanmark. Dette smidiggør formidlingen af

resultaterne, og sikrer en hurtig tilbagemelding fra praksis på de redskaber, som udvikles.

4.8 Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektiviteten:

Projektets leder har oplyst, at der er blevet brugt 15 timer på effektiviteten inkl. deltagelse ved informationsmødet og effektivitetssamtalen.

Figur 4: Projektets effekter og virkningsevaluering

Delmål

Beregning af, hvor stor krydsningsfrodighed der er for de egenskaber hos køerne, som har størst økonomisk betydning for kvægbrugeren.

Beregning af den samlede økonomiske effekt af at benytte krydsning.

Projektet har beregnet forskelle imellem krydsningsdyrs (dyr med rød far og sort mor) og holstein dyrs præstation inden for besætning.

Udvikle simuleringsprogrammet Simherd til "Simherd Crossbred", så det kan beregne den økonomiske effekt af krydsning i den enkelte besætning

Projektet skal munde ud i anbefalinger til racevalg og valg af krydsningssystem for fire forskellige produktionssystemer. Anbefalinger, som er baseret på kendskab til de enkelte racers niveauer for egenskaberne, samt krydsningsfrodighederne som er beregnet i projektet.

Retningslinjer for optimal anvendelse af racer i forskellige krydsningsprogrammer under forskellige produktionsforhold.

Effektmål

Store økonomiske potentialer. Øget årlig indtjening for kvægbrugere.
Øget sundhed og dyrevelfærd i de besætninger, der anvender krydsning

Øget en i forvejen stigende interesse for krydsning
De beregnede parametre for heterosis har en kvalitet så de kan publiceres i anerkendte videnskabelige tidsskrifter.

De beregnede økonomiske effekter ved systematiske krydsningsprogrammer er veldokumenterede og formidlet til danske malkekvægbrugere

At "Simherd Crossbred" ved afslutningen af projektet er en integreret del af management programmet Simherd, og at dette program anvendes til vurdering af de potentielle muligheder ved anvendelse af systematiske krydsningssystemer i majoriteten af de besætninger, som overvejer at starte op med krydsning.

At der ved projektets udløb findes anbefalinger til hvilke krydsningsprogrammer, som er mest egnede under forskellige produktionsbetingelser.

At informationsmøderne om krydsning også efter projektophør fortsætter med samme intensitet og at informationen i landbrugsmedier og deltagelse i kvæg events også fortsætter.

Indikatorer

At rådgivningskonceptet er i brug hos både avls- og produktionsrådgivere, således at 90 % af de danske kvægbrugere kender fordele og ulemper ved krydsning givet deres specifikke produktionsforhold.

Resultaterne viser, at denne type af krydsningsdyr yder det samme som HF og mere end de RDM og har et niveau for de funktionelle egenskaber på højde med RDM og højere end HF.

Indikatorer

Økonomisk krydsningsfrodighed på 10%.

Nytteværdien for gennemsnitskvægbrugeren er, at han/hun med 150 årskøer vil kunne øge den årlige indtjening med ca. 80-100.000 kr. uden ekstra omkostninger.

Estimer for krydsningsfrodighedens størrelse for egenskaber af økonomisk betydning for dansk malkekvægproduktion baseret på danske data.

Give svar på den økonomiske overlegenhed af krydsningsdyr, som producerer under danske forhold.

Dyrene er sundere og mere robuste.

Der er sket en fordobling af antallet af fødte krydsningsdyr de seneste 4 år.

6. Effektivurdering

Operativ taktisk produktionsopfølgning på kvægbrug

Tilskudsmodtager: Videncentret for Landbrug

Projektleder: Chefkonsulent Ole Kristensen

4.1 Præsentation af projektet

Dette projekt drejer sig om at kunne give kvægbrugerne en helhedsorienteret tværfaglig tilgang til produktionsplanlægning og opfølgning ved anvendelse og genanvendelse af de data og informationer som genereres via de faglige discipliner, for derved at kunne rådgive kvægbrugerne ud fra det samme system uanset faglige baggrund.

Dairy Management System (DMS) er et nyudviklet ledelsessystem til malkekvægsbedrifter, hvor planlægning og opfølgning på produktion og økonomi er integreret i samme system. I DMS er der indarbejdet den nyeste viden indenfor det biologiske, tekniske og økonomiske område, ligesom systemet er baseret på den nyeste teknologiske viden. DMS er et projekt som er blevet implementeret over en 2-årig periode. Metoden til implementering startede allerede i 2011 hvor rådgiver blev informeret om indhold, udviklingsplan og planer for implementering. I 2011 blev programmer til produktionsplanlægning implementeret.

4.2 Projektets formål

Formålet med projektet er at demonstrere en effektiv, operativ og taktisk opfølgning af produktionen på kvægbrug ved anvendelse af en

række nye værktøjer i DMS, der understøtter en økonomisk optimal produktion.

Det er projektets baggrund, at malkekvægbedrifterne gennem de senere år er blevet større og mere komplekse med flere ansatte, og at bedrifterne oplever langt større udsving i priserne på input og output. Aktuelt er økonomien presset på mange bedrifter som følge af stor gæld og dårlige konjunkturer. Indtjeningsmarginen er lille, og situationen kræver derfor tæt styring af produktion og økonomi.

Projektet har også til formål at opbryde faglige grænser. Udviklingen inden for landbrugsrådgivningen viser en tendens til, at rådgiverne i praksis udarbejder planer og kontroller indenfor de faglige disciplinområder med forholdsvis lille involvering af landmændene og dermed med begrænset ejerskab hos landmændene til de udarbejdede planer og kontroller til følge. Dette forhold forstærkes af, at de nuværende systemer er pc-baserede, hvilket forhindrer en mere umiddelbar og interaktiv proces mellem landmand og rådgivere omkring planer og kontroller.

Projektets formål har derfor også været at bidrage til anvendelsen af tværfaglige værktøjer.

4.3 Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 2012 2.100.000 kroner kr. fra fonden.

4.4 Projektets effektmål og anvendte metoder og/eller virkemidler – herunder de indikatorer og/eller parametre, som har været bragt i anvendelse for at dokumentere projektets aktiviteter og/eller observationer:

Projektets effektmål er at skabe et brugervenligt system, der understøtter tværfaglig brug, hurtige resultater og minimalt tidsforbrug.

DMS er et projekt som er blevet implementeret over en 2 årig periode.

Metoden til implementering startede allerede i 2011 hvor rådgiver blev informeret om indhold, udviklingsplan og planer for implementering. I 2011 blev programmer til produktionsplanlægning implementeret.

Succeskriteriet på længere sigt er, at DMS anvendes på hovedparten af danske kvægbrug. For at sikre implementering og forankring af DMS og praksisnærhed blev der oprettet en gruppe af kontaktpersoner bestående af en repræsentant fra hvert kvægbrugskontor (også kaldet SPOC-gruppen (single point of contact)), som er blevet grundig informeret om projektet og implementeringsaktiviteter på workshops. Disse dedikerede personer har været afgørende for at få anvendt DMS i dagligdagen på centrene, idet

man in-house har en kollega, som er en slags superbruger på DMS. SPOC-personer fungerer dermed som vejleder/leder der hjælper en gruppe igennem en proces/udvikling frem mod målet. SPOC personerne har også som opgave at gennemføre et introduktionsforløb for de kvægbrugere der køber de første moduler af DMS og lave aftaler med dem om anvendelse og følge om de anvendes.

Succes indikatoren her er at kontaktpersonerne møder op til workshop, anvender som de første programmerne, bringer information om anvendelse og problemstillinger samt forslag til forbedringer af implementeringen tilbage til VFL's implementeringsgruppe. Succes kan også følges og måles i anvendelse af de enkelte programmoduler og om SPOC personerne får gennemført de aktiviteter der skal gennemføres i forbindelse med en kvægbrugers køb af produktet, samt afholdelse af kurser for landmænd.

En anden metode, der er anvendt, er at instruktion af en gruppe kvægbrugere til et programmodul og tæt opfølgning af deres rådgiver i at programmet og dets faciliteter bliver brugt. I denne sammenhæng er 17 kvægbrugere instrueret i selv at registrere hændelser i programmet som senere anvendes til den videre proces i produktionen af KPO (kortperiodiske opgørelser), af rådgiverne. Ud af de 17 kvægbrugere har 15 gennemført aktiviteten. En meldte fra i projektet og en anden fik aldrig brugt programmet, hovedsageligt på grund af meget stor byggeaktivitet på bedriften.

4 kvægbruger har demonstreret anvendelse af programmodulet KMP til daglig operationel styring af bedriften. Disse kvægbrugere er fulgt tæt af VFL kvægs implementeringsteam, med det formål at indsamle brugernes erfaringer og oplevelser af programmet. Resultatet herfra antyder at programmet lever op til kriterierne (ledestjernerne) for udvikling og implementering af DMS.

2 kvægbrugere har deltaget i demonstration af automatisk dataoverførsel fra procesudstyr i stalden (fodervogne) til DMS, med henblik på selv at foretage daglig produktionsopfølgning (produktionskontrol). Dette viste sig at lykkedes delvist. Her blev implementeringen forsinket og begrænset af teknologiske problemer med udstyret fra leverandørerne af procesudstyr. Det begrænsede muligheden for at fuldende demonstrationen.

Endelig er DMS som styringsredskab præsenteret og undervist i for lærere på landbrugsskoler, som underviser de kommende landmænd.

Informationsaktiviteter i fagblade og på Landbrugsinfo samt Landmand.dk er brugt i stor udstrækning til at informere mere bredt og generelt om DMS.

4.5 Projektets aktiviteter

Projektet dækker processen fra udvikling til implementering af programmer, forandringsprocesser, organisationsændringer og opnåelse af nytteværdi, værdiskabelse.

Fra et projekts igangsættelse til resultaterne af projektet er høstet er der forskellige faser. I den første del af projektet er aktiviteterne, fokus, ressourcer, økonomi, teknik og tid meget indadvendt. Efterhånden som projektet nærmer sig release, af managementprogrammerne, skifter fokus, ressourceforbrug og tid mod at forberede forandringerne, ved at involvere interessenterne, informere, kommunikere og sikre succesmål. Når programmet er frigivet vil det først være muligt at starte den praktiske anvendelse og gennemføre demonstration af programmerne, implementere dem i praksis, realisere nytteværdien af projektaktiviteten. Denne del af processen stiller store krav til forandringer både hos rådgiver og kvægbruger.

Som nævnt ovenfor, fokuseres der på følgende projektaktiviteter:

- Dannelsen af SPOC-gruppe
- Instruktion af en gruppe kvægbrugere til et programmodul og tæt opfølgning af deres rådgiver i at programmet og dets faciliteter bliver brugt.
- Demonstration af anvendelse af programmodulet KMP til daglig operationel styring af bedriften hos fire kvægbrugere.
- Demonstration af automatisk dataoverførsel fra procesudstyr i stalden (fodervogne) til DMS, med henblik på selv at foretage daglig produktionsopfølgning (produktionskontrol) hos 2 kvægbrugere.
- Præsentation af og undervisning i DMS som styringsredskab for lærere på landbrugsskoler,

som underviser de kommende landmænd. De studerende har efter afslutning af deres uddannelse mulighed for at få DMS med og anvende det i ansættelsesforhold, de efterfølgende får, i op til et år.

- Informationsaktiviteter i fagblade og på Landbrugsinfo samt Landmand.dk.

Projektet implementeres i praksis gennem workshop, demonstration i anvendelse på eksisterende kvægbrug, demonstrationer hvor landmand og konsulent anvender programmer og resultater simultant. Derved styrkes den praksisnære videndannelse og formidling, ved tæt opfølgning på anvendelse af programmerne og den nye teknologiske løsning.

Der er gennemført 38 workshops med deltagelse af i alt 266 rådgiver. Rådgiverne på de enkelte workshops har dækket fra dem der specifikt arbejder med DMS og KPO til dem der arbejder med rådgivning af kvægbrugere i øvrigt.

Der er informeret om DMS, KPO og KMP i en lang række artikler i fagblade og fagmagasiner, Landbrugsinfo og Landmand.dk. (i alt 20 artikler).

Der er afviklet 10 indlæg på møder med i alt 412 deltagere og deltaget i 2 udstillinger med kontakt til i alt 300 interesserede kvægbrugere og rådgivere.

Fordelingen af tidsforbruget på de enkelte delaktiviteter er cirka 85 % på udbredelse af KPO, 10 % på Automatisk dataoverførsel fra procesudstyr og 5 % på KMP.

DMS anvendes af 254 kvægbrug.

4.6 Barrierer for omsætning af projektets fund og resultater

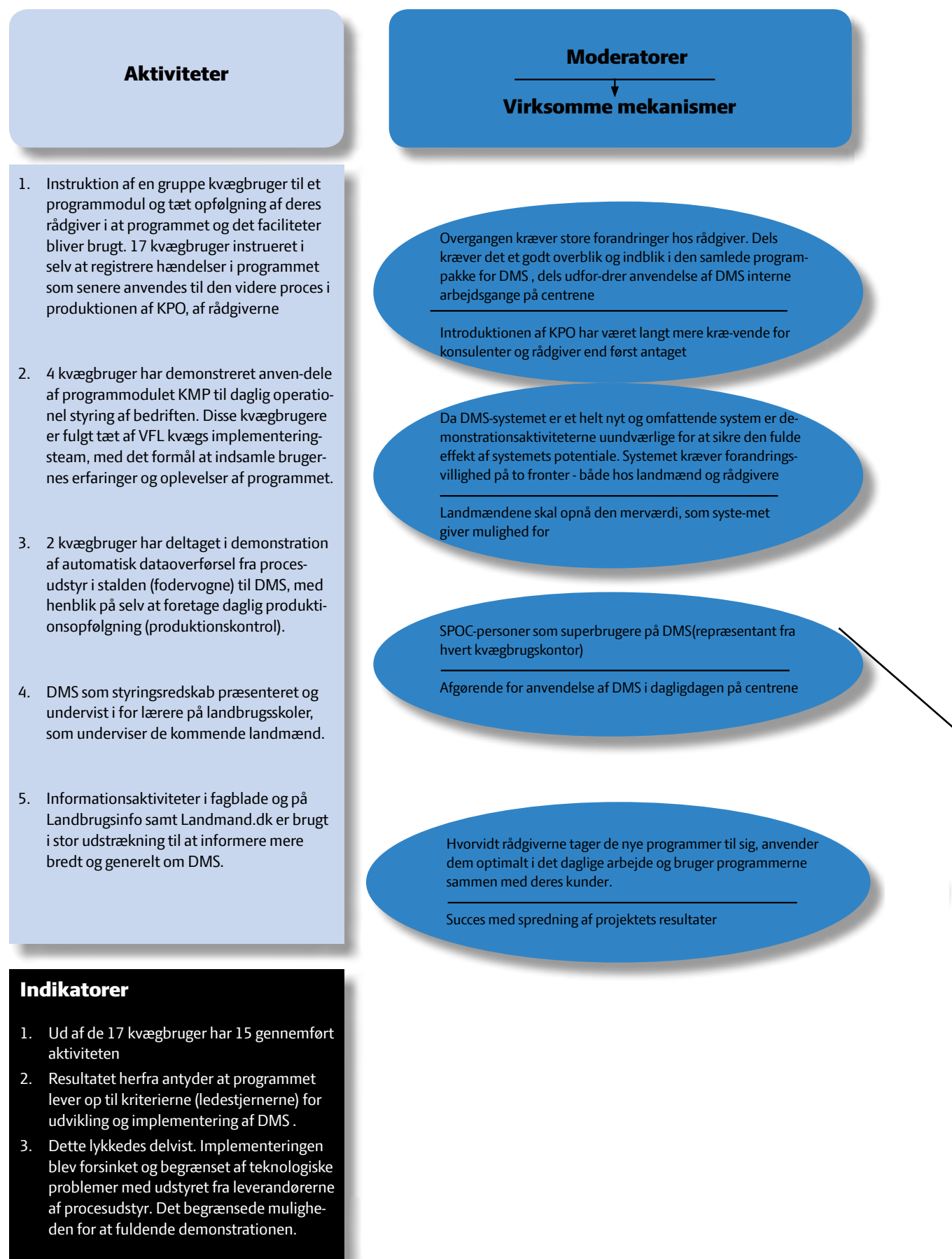
Overordnet vurderes der ikke at være nogen væsentlige barrierer, som hindrer eller øger omkostningerne ved at anvende projektets producerede viden og gøre brug af projektets fund og resultater.

Projektet har til formål at virke til at landmændene opnår den merværdi, som DMS-systemet giver mulighed for. Det vurderes at en forudsætning for dette forhold er en stor forandringsvillighed blandt både rådgivere og landmænd i overgangen til systemet. Dels kræver det et godt overblik og indblik i den samlede programpakke for DMS, dels udfordrer anvendelse af DMS interne arbejdsgange på centrene.

4.7 Konklusion for effektvurderingen af projektet

Det vurderes samlet, at projektet har opfyldt sit effektmål, idet projektet overordnet bidrager til fondens indsats for at fremme den faglige og bæredygtige udvikling for hele værdikæden gennem praksisnær videndannelse og formidling samt gennem udvikling af effektive teknologier og løsninger, der kan understøtte produktion og forarbejdning. Det vurderes endvidere, at der ikke findes metoder, som på tilsvarende eller bedre vis kunne have tilvejebragt den nødvendige indsats.

Projektets målsætning om at kunne give kvægbrugere en helhedsorienteret tværfaglig tilgang til produktionsplanlægning og opfølgning vurderes opnået. KPO blev fuldt frigivet med en tilhørende rapport i september 2012. Pr. 31.12 2012 er der 195 besætninger med gennemsnitlig

Figur5: Projektets effekter og virkningsevaluering

Delmål

Effektmål

Brugervenligt system, skal understøtte samarbejde mellem landmand og konsulent, et og kun et dækningsbidrag, genbrug af data, tværfaglig brug, hurtige resultater og minimalt tidsforbrug.

Programmodulerne Lager og Produktionskontrol

Delmål 1: Implementering af programmerne i rådgivningen

Delmål 2: Demonstration af anvendelse på kvægbrug

Demonstration af landmænd – konsulentsamarbejde om fælles anvendelse af programmerne Lager og Kortperiodiske opgørelser

Demonstration af visuelt ledelsesværktøj på store kvægbrug i samarbejde med driftsleder, medarbejder og produktionskonsulent (KMP).

Sikre implementering og forankring af DMS

Visionen for DMS og herunder KPO er, at de anvendes på hovedparten af danske kvægbrug og anvendes i en tværfaglig sammenhæng i samarbejde mellem rådgiver og landmænd.

Projektet har iværksat en omfattende "bevægelse" i landbrugsrådgivningen, idet rådgiverne er midt i overgangen til anvendelse af DMS programmer til produktionsopfølgning. Når rådgiverne har omlagt alle de besætninger de tidligere har udarbejdet periodeopgørelser på (i alt 350 besætninger) i løbet af første halvår af 2013, forventes det at træning, indsigt og anvendelse af DMS til produktionsopfølgning og budgetopfølgning vil øges væsentligt.

Den langsigtede gevinst forventes at være en væsentlig reduktion i ressourceforbruget til udarbejdelse af KPO og dermed mere fokus på rådgivning og læring af produktionsopfølgningen.

Bedre styring og opfølgning på kvægbedrifterne. At landmanden sikres et større overblik – både i den taktiske planlægning af produktionen og i den efterfølgende opfølgning på de fastsatte mål.

Effektmål for 2012: (FRA ANSØGNING)
DMS-programmerne til produktionsopfølgning er implementeret hos samtlige kvægrådgivere på landbrugscentrene.

Hvert center har ved udgangen af 2012 mindst to kvægbrugere, der anvender programmerne i samarbejde med deres kvægrådgiver.

300 kvægbedrifter gennemfører produktionskontrol ved anvendelse af DMS-programmerne til opfølgning på produktionen.

Statusopgørelser og udbytteopgørelser anvendt tværfagligt blandt kvægbrugernes rådgivere.

Indikatorer

Anvendelse af de enkelte programmoduler og om SPOC personerne får gennemført de aktiviteter der skal gennemføres i forbindelse med en kvægbrugers køb af produktet, samt afholdelse af kurser for landmænd.

Succes indikatoren her er at kontaktpersonerne møder op til workshop, anvender som de første programmerne, bringer information om anvendelse og problemstillinger samt forslag til forbedringer af implementeringen tilbage til VFL's implementeringsgruppe.

Feedback er at der spares ca. to timer pr opgørelse til hver landbrugskunde

Indikatorer

Pr. 31.12.2012 er der 195 besætninger med gennemsnitlig 194 køer og 399 pr besætning der har taget KPO i anvendelse.

Det forventes at hovedparten af kvægbrugerne anvender DMS.

194 køer og 399 pr besætning der har taget KPO i anvendelse.

Det forventes at hovedparten af kvægbrugerne anvender DMS efter det første halvår af 2013, hvor rådgiverne har omlagt alle de besætninger de tidligere har udarbejdet periodeopgørelser på (i alt 350 besætninger). Den langsigtede gevinst forventes at være en væsentlig reduktion i ressourceforbruget til udarbejdelse af KPO og dermed mere fokus på rådgivning og læring af produktionsopfølgningen.

Projektet identificerer, at det er en udfordring for mange mælkeproducenter, at de nuværende systemer til at planlægge og kontrollere produktion og økonomi er målrettet rådgiverne indenfor de faglige discipliner kvægproduktion, planteproduktion og økonomistyring. Det har gjort systemerne fagligt detaljerede, men samtidig komplekse. Fokus er fjernet fra virksomheden som helhed, og systemerne er dermed mindre/lidt anvendelige for landmændene i den daglige ledelse af bedriften.

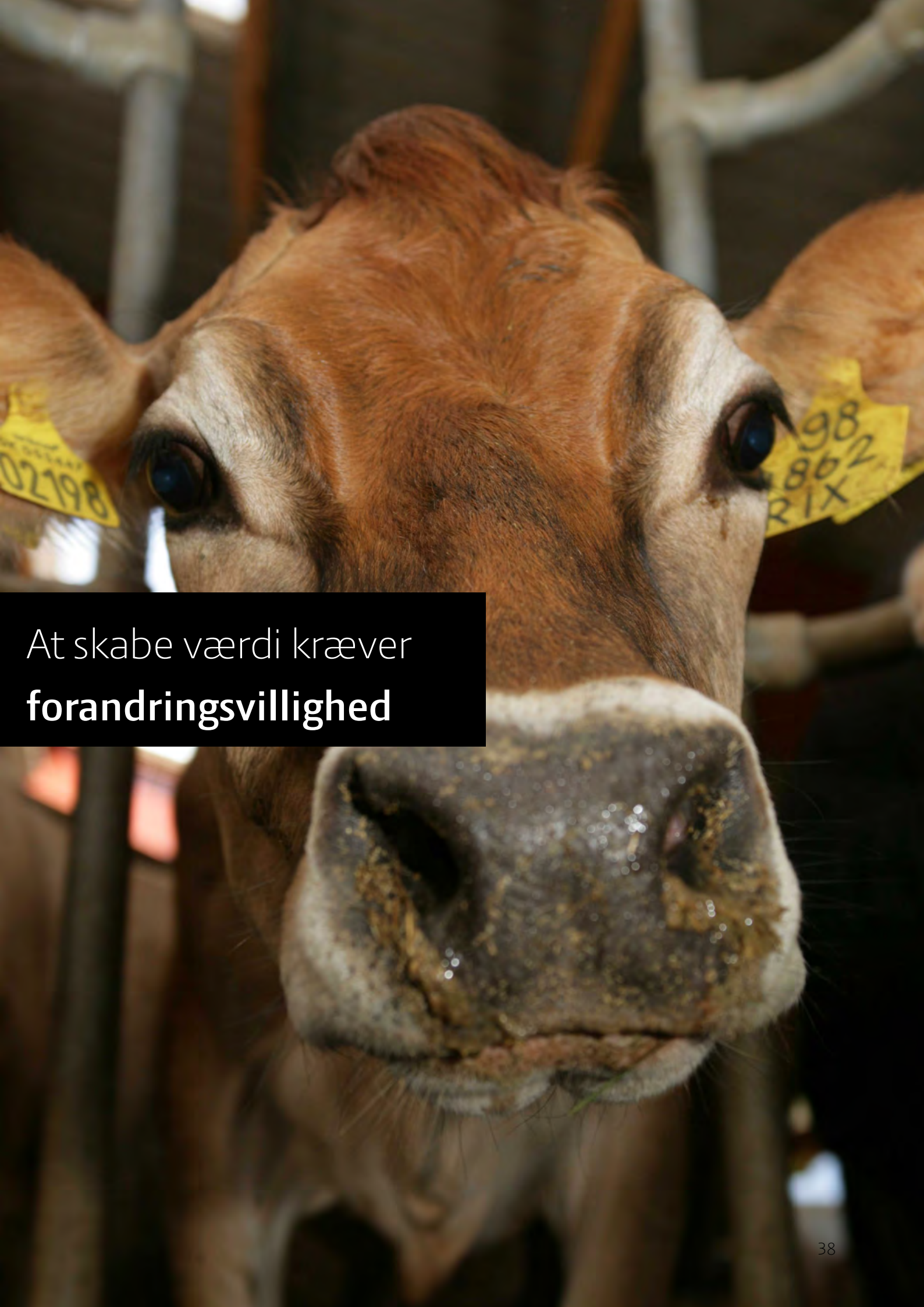
Evaluators vurderer, at DMS kommer til at understøtte en mere helhedsorienteret rådgivning af bedriften og giver landmanden mulighed for at planlægge og følge op på sin produktion og økonomi løbende. Samtidig kan landmanden med DMS anvende sine rådgivere mere interaktivt. Rådgivere kommer til at rådgive landmanden ud fra det samme system uanset deres faglige baggrund.

Da DMS-systemet er et helt nyt og omfattende system er demonstrationsaktiviteterne derfor

også uundværlige for at sikre den fulde effekt af systemets potentiale. Derved styrkes den praksisnære videndannelse og formidling, ved tæt opfølgning på anvendelse af programmerne og den nye teknologiske løsning.

4.8 Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektivurderingen

Projektets leder har oplyst, at der er blevet brugt 24 timer på effektivurderingen inkl. deltagelse ved informationsmødet og effektivurderingssamtalen.

At skabe værdi kræver
forandringsvillighed

7. Effektvurdering

Forbedring af anvendelsen af planteværnsmidler

Tilskudsmodtager: Videncenter for Landbrug

Projektleder: Landskonsulent Poul Henning Petersen

4.1 Præsentation af projektet

Dette projekt drejer sig om at skabe øget viden om dyrkningsprocesser gennem forsøg, der kan sikre en optimal og bæredygtig plantebeskyttelse i landbrugsafgrøderne. Endvidere har projektet skabt et overblik over forekomst af sygdomme og skadedyr, så landmanden kunne fastlægge hvilke behandlinger med plantebeskyttelsesmidler, som har været nødvendige.

4.2 Projektets formål

Formålet med projektet er at skabe ny viden for at forbedre dyrkningsprocesserne, så landmanden kan fastlægge behovsbestemte bekæmpelsesstrategier for ukrudt, svampe og skadedyr. Endvidere er målet at udvikle og implementere mekaniske metoder til ukrudtsbekæmpelse. Dette sker med henblik på at sikre en fortsat miljømæssig og driftsøkonomisk optimal planteproduktion med et lavt forbrug af plantebeskyttelsesmidler. Projektets mål er at bidrage til at give landmanden et godt beslutningsgrundlag, når de enkelte behandlinger mod ukrudt og skadevoldere skal fastlægges i løbet af vækstsæsonen. Det sker gennem et godt kendskab til udbredelsen og forekomsten af sygdomme og skadedyr på både lokalt og nationalt plan, så behandlingerne sættes ind på det rette tidspunkt og med tilpassede doseringer.

Desuden har målet været at teste sprøjteteknik og varslings- og beslutningsstøttesystemer, der skal sikre, at forbruget af planteværnsmidler tilpasses til den aktuelle situation, så der opnås et optimalt resultat ved anvendelse af reducerede doseringer. Projektet skal forbedre den viden, der skal til for at fastholde dansk landbrugs førerposition vedrørende behovsbestemt bekæmpelse af skadevoldere.

4.3 Projektets indsats

Projektet modtog i støtteåret 2012 1.800 t.kr. fra fonden.

4.4 Projektets effektmål og anvendte metoder

Der er gennemført en række markforsøg med afprøvning af forskellige bekæmpelsesstrategier for ukrudt og skadevoldere.

Effekterne er individuelle for de enkelte forsøg – 70 i 2012 – og tilvejebringer viden om de afprøvede metoder/planteværn, som er testet på forskellige bedrifter i forskellige landsdele. Effekten er, at der skabes tilgængelig viden for landmænd i hele Danmark, og som kan supplere eller eventuelt modsige planteværnsindustriens egne anbefalinger.

Placering af forsøgene i marker hos landmænd betyder, at forsøgene bl.a. kan anvendes af de lokale konsulenter ved markvandring for landmænd, møder for erfa-grupper, demonstrationer mv., hvilket betyder, at landmændene har gode muligheder for at følge forsøgene igennem hele sæsonen.

Forsøgene er gennemført som forsøgsserier med flere forsøg, der har været placeret forskellige steder i landet. Der blev udført en række forsøgsbehandlinger som beskrevet i de opstillede forsøgsplaner. Efterfølgende blev effekten af behandlingerne vurderet med baggrund i de parametre, der ønskedes belyst i den enkelte forsøgsserie. Forsøgene blev høstet, og der blev målt udbytte og bestemt kvalitet. Alle resultater blev løbende indberettet via forsøgsprogrammet Nordic Field Trial System (NFTS), hvortil der er offentlig adgang via LandbrugsInfo: <http://www.landbrugsinfo.dk/planteavl/landsforsoeg-og-resultater/sider/startside.aspx>.

Efter høst blev resultaterne og de tilhørende konklusioner afleveret i Oversigt over Landsforsøgene 2012, som også findes offentligt tilgængelig på LandbrugsInfo: <http://www.landbrugsinfo.dk/planteavl/landsforsoeg-og-resultater/oversigten-og-tabelbilaget/sider/startside.aspx>.

Der blev i vækstsæsonen gennemført besøg i forsøgene af både medarbejdere ved Videntretet for Landbrug og lokale konsulenter og landmænd. Forsøgene blev bl.a. også brugt ved lokale markvandring for landmænd og konsulenter.

Indikatorerne har været at forsøgene er gennemført i det planlagte antal og efter god praksis, som er beskrevet i Vejledning i bedømmelser i Landsforsøgene og forsøgsplanerne. Endvidere at alle resultater er afleveret i Oversigt over Landsforsøgene 2012 og formidlet på plantekongressen 2013 samt på seminarer om planteværn.

Registrering og varsling for skadevoldere er også en effekt af projektet. Resultaterne er formidlet via LandbrugsInfo: <https://www.landbrugsinfo.dk/planteavl/plantevaern/varslingregistreringsnet/sider/startside.aspx>

Indikatorerne har været at den planlagte indsamling af data blev gennemført i det planlagte omfang, at resultaterne ugentligt er blevet formidlet til landmænd og rådgivere, samt at rådgiverne har anvendt resultaterne i nyhedsbreve og anden formidling.

4.5 Projektets aktiviteter

I markforsøg er betydningen af varierende indsatser med plantebeskyttelsesmidler for effekten afprøvet mod ukrudt og skadevoldere, samt betydningen for udbyttet og kvaliteten af den høstede afgrøde. Der er udført beregninger af økonomien af bekæmpelsesindsatsen, og disse har været en vigtig del af resultatformidlingen.

Der er samlet gennemført 70 markforsøg. Aktiviteten har omfattet planlægning af aktiviteterne, udarbejdelse af forsøgsplaner,

gennemførelse af forsøgene, indsamling og analyse af data samt afrapportering og formidling af resultater. Mange af forsøgene er besøgt af landmænd, rådgivere gennem vækstsæsonen. Resultaterne er præsenteret i Oversigt over Landsforsøgene 2012, og er formidlet i forskellige indlæg ved plantekongressen i 2012, som havde omkring 2000 deltagere. Resultaterne er endvidere formidlet til rådgivere ved fire seminarer om planteværn i januar-februar 2013, som havde ca. 170 deltagere. Forsøgene med radrensning i majs blev fremvist i forbindelsen med en grovfoderekursion, som havde omkring 600 deltagere.

Der er ugentligt i den periode, hvor de enkelte skadevoldere optræder, indsamlet data for forekomst af sygdomme og skadedyr i korn og vinterraps. På basis heraf er der udarbejdet og udsendt varslinger, som er anvendt direkte af landmændene eller er videreformidlet og eventuelt tilført en lokal merværdi af rådgiverne. Der er varslet for skadevoldere i vinterhvede i 13 uger, i vinterbyg og tritcale i 10 uger, i rug 11 uger og i vårbyg og havre i 8 uger. Der er varslet for hvedegalmyg fra 20/6 til 3/7. I efteråret er der varslet for bladlus i vinterhvede og -byg i 6 uger og for rapsjordlopper i 9 uger.

4.6 Barrierer for omsætning af projektets fund og resultater

Overordnet vurderes at der ved udførelse af markforsøgene er der en risiko for, at mark- eller klimaforhold bevirker, at de skadevoldere, der er genstand for forsøgene, ikke optræder i den mængde, som er en forudsætning for at opnå

pålidelige resultater. Enkelte forsøg har måttet indstilles under vejs på grund af manglende forekomst af ukrudt og skadevoldere.

4.7 Konklusion for effektiviteten af projektet

Det vurderes samlet, at projektet tilvejebringer en viden, som det vil være meget vanskeligt at tilvejebringe med andre metoder og for tilsvarende midler. Metoden gør det muligt for danske landmænd at ibrugtage bekæmpelsesstrategier med udgangspunkt i at sikre mindst mulig behandling med størst muligt udbytte.

Konklusionen af en forsøgsserie med langsigtet effekt ved nedsat indsats mod ukrudt er eksempelvis, at udviklingen i ukrudtsbestanden sker meget langsomt, og at landmanden derfor har mulighed for løbende at korrigere indsatsen i forhold til de ukrudtsproblemer der opstår. Dette forhold er en væsentlig forudsætning for på længere sigt at kunne fastholde strategier med behovsstemt ukrudtsbekæmpelse baseret på lave doseringer.

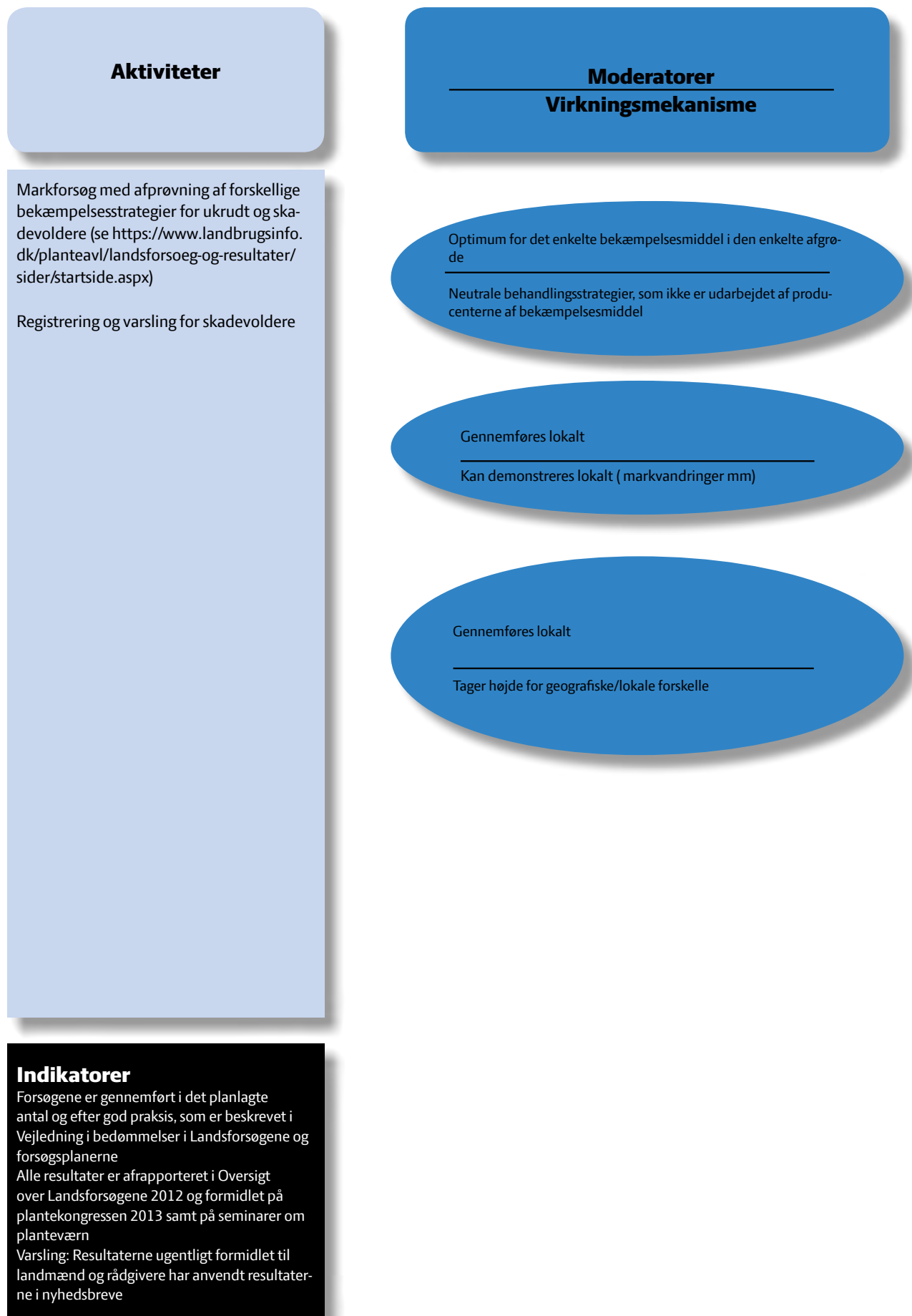
Forsøgs- og varslingsaktiviteterne er en forudsætning for at fastholde det internationalt set lave forbrug af pesticider i Danmark. Det er ikke urealistisk at forudsætte, at forbruget af plantebeskyttelsesmidler ville være 10-20 procent højere, hvis landmændenes beslutninger om bekæmpelse skulle baseres på rådgivning, der ikke er baseret på uvildige forsøg. I et EU-projekt ENDURE er det vist, at behandlingsindekset i vinterhvede ligger fra 70 til 225 procent højere i Frankrig, UK og Tyskland og tilsvarende fra 100 til

A man with glasses and a plaid shirt is standing in a field of wheat, holding several stalks up towards the sky. The background is a clear blue sky. The text is overlaid on the left side of the image.

230 procent højere i vinterraps. En del af forskellen skyldes forskelle i smittetryk mv., så derfor må den ovennævnte betydning af den uvildige forsøgsafprøvning bygge på en vurdering. Værdien af de solgte plantebeskyttelsesmidler (2011) hos medlemmerne i Dansk Planteværn var i 2011 godt 800 mio. kr. Hertil kommer salg fra importører, som ikke er medlemmer hos Dansk planteværn. Den samlede værdi kan således skønnes til ca. 1 mia. kr. pr. år. Besparelsen for landbruget udgør således forsigtigt anslået mellem 100 og 200 mio. kr. pr. år. Hertil kommer, at belastningen af miljøet alt andet lige også har været nedsat. Samfundsmæssigt har projektet været med til at sikre, at landbruget aktivt kan bidrage til at opfylde målsætningerne i Sprøjtemiddelstrategien 2013-2015.

4.8 Projektets ressourceforbrug ved at indgå i effektvurderingen

Projektets leder har oplyst, at der er blevet brugt 12 timer på effektvurderingen inkl. deltagelse ved effektvurderingssamtalen.

Figur6: Projektets effekter og virkningsevaluering

Delmål

Projektet bestod i 2012 af 70 markforsøg, der alle har individuelle målsætninger. Fælles er, at de omhandler optimale bekæmpelses- og behandlingsstrategier for en række forskellige skadevoldere i forskellige afgrødetyper.

Gennemførelse af varsling for skadevoldere på landsplan - der er varslet alle væsentlige skadevoldere

Effektmål

Mindst mulig behandling med størst muligt udbytte

Optimale bekæmpelses- og behandlingsstrategier foreligger og opdateres løbende.

Gennemføres i et ikke-kommercielt regi

Resultaterne er offentligt tilgængelige og genstandsgjort for markvandring.

Indikatorer

Lokal produceret viden kan formidles lokalt

lokale forsøg sikrer viden om geografiske forskelle for de enkelte afgrøder/bekæmpelsesmidlers virkning

Varslingen er gennemført og yderligere formidlet i nyhedsbreve

Indikatorer

Alle resultater blev løbende indberettet via forsøgsprogrammet Nordic Field Trial System (NFTS), hvortil der er offentlig adgang via LandbrugsInfo

konklusioner afleveret i Oversigt over Landsforsøgene 2012, som også findes offentligt tilgængelig på LandbrugsInfo: <http://www.landbrugsinfo.dk/planteavl/landsforsog-og-resultater/oversigten-og-tabelbilaget/sider/startside.aspx>

Resultaterne af varslingen er formidlet via LandbrugsInfo: <https://www.landbrugsinfo.dk/planteavl/plantevaern/varslingregistreringsnet/sider/startside.aspx>

8. Hvordan skabes sammenhæng mellem fondens strategiske indsatser og projektets effekter?

Effektvurderingen har på baggrund af gennemgangen og effektundersøgelsen af de enkelte projekter udtaget til effektvurdering vurderet centrale sammenhænge mellem fondens strategiske indsatser, hvilke projekter, der understøtter hvilke strategiske indsatser, hvordan de her relevante effekter indikeres i projekterne samt hvilke centrale virkningssammenhænge, der understøtter opnåelse eller forventet opnåelse af disse effekter.

Dette er gjort og vist i Tabel 1.

Det er værd at lægge mærke til, ikke overraskende, at projekterne understøtter forskellige fondsstrategiske indsatser. Dette skyldes, naturligvis, at projekternes formål og konkrete (del) mål berører forskellige dele af målsætninger og strategiske indsatser, som fonden arbejder med. Dette betyder også, at det er svært at sammenligne projekterne med hinanden, da projekterne er netop stærkt heterogene. Effektvurderingen kan således ikke sige noget om eller vurdere projekternes effekter i *forhold* til hinanden, men har alene undersøgt og vurderet, om og hvordan det enkelte projekt har understøttet fondens strategiske indsatser.

Strategiske indsatser	Hvilke projekter understøtter hvilke strategiske indsatser	Effektindikatorer	Centrale virkningsforhold
Understøtter udviklingen af landbrugs- og fødevarerindustrien ved fokus på lokale og globale forbrugere mhp. afsætning såvel lokalt som ved eksport til det globale marked.	Afsætningsfremme af svinekød - Kina	Projekt 4: Opgørelse af afsætning i mængde (ton) og værdi (kr). Succes vurderes ifht. stigning i eksporten i årene 2009-2012, hvor SAF-projekter har bidraget til udvikling af markedet.	Projekt 4: Politisk arbejde foregår parallelt med projektet og er en vigtig forudsætning
Fremmer den faglige og bæredygtige udvikling for hele værdikæden gennem praksisnær vidensdannelse og formidling samt gen- nem udvikling af effektive teknologier og løsninger, der kan understøtte produktion og forarbejdning i alle dele af landet i både stor og lille skala.	Fastlæggelse af værdien af krydsning og implementering af Kombi-Kryds	Nytteværdien for gennemsnitskvægbrugeren er, at han/hun med 150 årskøer vil kunne øge den årlige indtjening med ca. 80-100.000 kr. uden ekstra omkostninger.	Øget beslutningsgrundlag blandt kvægbrugere vedr. krydsning qua projektets resultater, herunder programmet "Simherd Crossbred"
	Operativ taktisk produktionsopfølgning på kvægbrug	Pr. 31.12 2012 er der 195 besætninger med gennemsnitlig 194 køer og 399 pr besætning der har taget KPO i anvendelse. Det forventes at hovedparten af kvægbrugerne anvender DMS.	Rådgivning, forandringsvillighed blandt landmænd og rådgivere
	Undersøgelse af medicinforbrug til svin, sammenhæng med besætningsfaktorer og egenkontrol	Der kan laves udtræk opdelt i aldersgrupper, ATC grupper, ordinationsgrupper osv. Under hensyntagen til dyreantal, korrigeret så godt som muligt for fejl og inklusiv tests for signifikante ændringer.	Ny viden, evaluering og forslag til ændringer af Vetstat-systemet
	Forbedring af anvendelsen af planteværnsmidler	Behandlingsindekset i Danmark er betragteligt lavere end sammenlignelige lande i europæiske opgørelser	Forsøgene gør det muligt for danske landmænd at ibrugtage bekæmpelsesstrategier med udgangspunkt i at sikre mindst mulig behandling med størst muligt udbytte

Tabel 1: Hvordan fondens strategiske indsatser understøttes af de effektvurderede projekters effekter og centrale virkningsforhold

9. anbefalinger

I Promilleafgiftsfonden anbefales det, at effektiviteten af udvalgte projekter tildelt støtte i 2013 foretages i selve bevillingsperioden. Såvel dette valg samt valg af metode ved nærværende effektivitetsevurdering er sket på baggrund af anbefalingerne fra effektivitetsevurderinger af projekter ydet tilskud i 2011 af hhv. Promilleafgiftsfonden, Svineafgiftsfonden, Fonden for Økologisk

Landbrug og Kvægafgiftsfonden. Det blev anbefalet, at tilskudsmodtagerne i højere grad har et fokus på læring, et øget fokus på effektivitetstanken samt på afrapporteringen af effekter. Derfor er virkningsevaluering som evalueringsmodel valgt i nærværende effektivitetsevurdering, og foretagelse af effektivitetsevurderingen sideløbende med projektet faglige forløb i bevillingsperioden

Generelle anbefalinger for fremtidige effektivitetsevurderinger

- At tilskudsmodtagerne på baggrund af virkningsevalueringstankgangen bliver bedre til at eksplicite forventninger til projektets sammenhænge mellem indsats og effekter.
- At ansøgerne/tilskudsmodtagerne i højere grad øger deres fokus på afrapportering af effekterne af deres projekter
- At fremtidige evalueringer tilrettelægges således, at der gennem de metodiske valg gives mulighed for dialog med tilskudsmodtagerne i hhv. begyndelsen og slutningen af det givne bevillingsår, således at forventninger til projektet kan tydeliggøres i begyndelsen af bevillingsåret, mens en realitetstest kan finde sted i slutningen af bevillingsåret.
- At fremtidige evalueringer fortsat tilrettelægges gennem metodetriangulering med en kombination af skriftlig og mundtlig dialog med tilskudsmodtagerne.
- At fremtidige evalueringer i højere grad gør brug af virkningsevalueringens ramme og sprogbrug i dialogen med tilskudsmodtagerne.
- At fremtidige evalueringer tilrettelægges således, at der kan ske en vis systematisering og generalisering i selve udførelsen af effektivitetsevurderingen af hensyn til den tidsmæssige ramme og de økonomiske ressourcer, som der er til rådighed for effektivitetsevurderingen. Dette kan eksempelvis gøres ved at fortsætte med at tage udgangspunkt i og videreudvikle det effektivitetsevurderingsskema, som der er udviklet i forbindelse med denne effektivitetsevurdering.

understøtter som metode anvendelsen af virkningsevaluering. Dermed åbnes der for en løbende læring i selve projektet også.

generelle anbefalinger opstilles for fremtidige effektvurderinger.

På baggrund af effektvurderingens erfaringer med at gennemføre effektvurderingen af de 5 udvalgte projekter tildelt støtte af Promilleafgiftsfonden i 2012 kan nedenstående

- At man fortsat bør notere sig, at den store heterogenitet mellem fonsprojekterne medfører, at effektvurderingen må udvise fleksibilitet i forhold til den konkrete undersøgelse og effektvurdering af hvert enkelt projekt
- At evalueringens omfang og byrder skal stå i et rimeligt forhold til projekternes størrelser. På den ene side kan det være mere ønskværdigt med flere og mere dybdegående evalueringer, men omvendt skal man gøre sig klart, at dette vil være ganske omkostningstungt både for fonden og de udvalgte projekter. Her er det vigtigt at notere sig, at fonden allerede nu udviser et krav om projektrelevans og projektkvalitet gennem selve konkurrenceelementet mellem de ansøgninger, som fonden modtager. Dette konkurrenceelement blandt ansøgerne om fonsmidler skærper i sig selv ansøgernes evner og vilje til at udforme gode relevante projekter, som er til gavn og udviser effekter for den enkelte landmand, virksomhed, erhvervet, miljø, klima og samfund.

Bilag 1: Gennemførelse af effektivurderingerne

Efter at fondens bestyrelse havde udpeget to støttede projekter for støtteåret 2012 formulerede to medarbejdere fra fondsadministrationen, evaluatorene, en plan for gennemførelsen af

effektivurderingen. Evaluatorene besluttede at lade nedenstående overvejelser være styrende for effektivurderingens gennemførelse.

Styrende overvejelser for effektivurderingen

Heterogen gruppe af bevillingsmodtagere – men ønske om standardisering i proceduren for evalueringerne på tværs af projekterne.

Dataindsamling skulle være omkostningseffektiv.

Brug af effektivurderingsskema som giver mulighed for på samme tid at strukturere evalueringen, indsamlingen af data og projekternes afrapportering. Dette ville på en og samme tid efterkomme ønsket om en "effektivurderingsstandard", og samtidig indeholde en åbenhed overfor respondenterne/støttemodtagerne.

Benyttelse af en semistruktureret afrapporteringsform. På den ene side være alment struktureret, men på den anden side kunne opfange det enkelte projekts særlige karakteristika.

Afholdelse af samtaler med hver projektansvarlig kan give mulighed for opfølgende, kvalitativ dialog om projektets virkningsforhold, læring, ressourceanvendelse og målsætninger på baggrund af udfyldelsen af effektivurderingsskemaet. Herved kan bidrages til tydeliggørelse af sammenhænge og pointer i effektivurderingsskemaet.

Hensynet til ressourcer og omkostninger, såvel økonomiske som tidsmæssige – i øvrigt et hensyn, som går begge veje, og både gælder for den evaluerede og evaluatoren. Effektivurderingen må ikke være unødigt tung og krævende for hverken projekterne eller for fonden.

Effektvurderingen foregik derpå efter følgende program:

- Evalueringskema opbygges og udsendes
- Informationsmøder afholdes: Et i vest, Aarhus, og et i øst, København
- Opstilling af programteori for hvert projekt, hvor evaluator skematisk i et flow chart tydeliggør projektets effekter, virkningssammenhænge og moderatorer
- Samtaler med hver projektleder, hvor virkningssammenhænge uddybes og forklares
- Kontakt pr. mail og telefon med projektledere, hvor supplerende og uddybende oplysninger indhentes
- Effektvurderinger af de enkelte projekter udarbejdes
- Samlet Fondsrapport skrives.

Det omtalte skema har fået betegnelsen effektvurderingskema (findes som særskilt bilag). Dette skema er et delvist struktureret spørgeskema, som projektlederne skulle svare på, og er videreudviklet på baggrund af det anvendte effektvurderingskema i forbindelse med effektvurderingen af projekter tildelt støtte i 2011 ved Promilleafgiftsfonden, Svineafgiftsfonden, Fonden for Økologisk Landbrug og derudover også Kvægafgiftsfonden.

Effektvurderingskemaet var delvist struktureret i den forstand, evaluatorerne strukturerede 10 overordnede spørgsmål med baggrund i effekt-tankegang og virkningsevaluering.

De 10 overordnede spørgsmål var:

1. Projektoplysninger.
2. Projektets relevans og mål/ Hvad vil projektet opnå / Hvad er projektets (for)mål?
3. Projektets relevans og mål/ Hvilke af fondens strategiske indsatsområde(r) vil projektet understøtte og hvordan?
4. Projektets succesparametre for opnåelse af målsætninger gennem anvendte metoder og/ eller virkemidler.
5. Omfanget af projektets aktiviteter.
6. Øvrige faktorer, der har influeret projektforløbet og (forventede) fund/udbytter/ resultater.
7. Projektets fund/udbytter/resultater på kort sigt for den enkelte virksomhed/bedrift/landmand, branche/erhvervet/lokalt geografisk, samfundet.
8. Projektets fund/udbytter/resultater på lang sigt – i så fald det er muligt at angive – for den enkelte virksomhed/bedrift/landmand, branche/erhvervet/lokalt geografisk og samfundet.

1. Projektets viden og erfaringer i forhold til en vurdering af muligheden for eventuel omsættelighed af projektets fund/udbytter/resultater efter projektafslutning.
2. Øvrige kommentarer.

Evaluatorene valgte bevidst ikke at fremlægge en klar og åben virkningsevalueringsteoretisk ramme og sprogbrug som fundament for skemaet. Årsagen hertil var, at man ikke mente og ikke forventede, at projekterne udtaget til effektivvurdering på forhånd var bekendt med den faglige sprogbrug og fagtermer inden for effektevalueringfeltet.

I stedet søgte evaluatorene at formulere effektivvurderingsskemaet i et så almindeligt sprogbrug som muligt samtidig med hensynet til en progression i afrapporteringen af det enkelte projekts effekter. Dernæst søgte evaluatorene i en videreudvikling af skemaets opbygning og intertekstualitet at få tilskudsmodtager til at tænke i og synliggøre virkningssammenhænge i udfyldelsen af effektivvurderingsskemaet.

Den overordnede målsætning for konstruktionen af effektivvurderingsskemaet var at få lederne af de enkelte projekter til at overveje og reflektere over projektets centrale virkningssammenhænge samt hvad effekterne af deres projekt er og ville være for aftagerne af projektets resultater i sidste instans og eventuelt for samfundet i al almindelighed. Effektivvurderingsskemaet skulle således fungere som redskab til at få projektlederne til på den måde at tænke ud over projektets egne rammer, når man spurgte ind til det enkelte projekts resultater og i videre forstand det enkelte projekts effekter.

Til de 10 spørgsmål føjede sig et 11. spørgsmål:

3. Angiv ressourceforbrug anvendt på effektivvurderingsskemaet, gående på ressourceforbruget – personale, tid, økonomi – for projektet i at indgå i effektivvurderingen.

Dette spørgsmål blev medtaget af tre grunde. For det første var spørgsmålet inspireret af og medtaget på baggrund af Rigsrevisionens

påpegning af, at overvejelser og viden omkring omkostningerne for de evaluerede ved at indgå i evalueringer ofte er fraværende i evalueringen af offentligt ejede eller støttede projekter. Endvidere ønskede evaluatorene, i forlængelse af Rigsrevisionens påpegning, mere viden og information om størrelsen og karakteren af byrden for de udvalgte projekter ved at blive effektvurderet i forhold til udførslen af kommende effektvurderinger. Endvidere er det væsentligt for fondsbestyrelsen, som bestiller og som aftager af effektvurderingerne i første række, at få information og viden om de samlede omkostninger, og ikke kun de direkte omkostninger for fonden ved gennemførslen af bekendtgørelsens krav om effektvurdering. Det er vigtigt at få viden om, hvad kravet om effektvurdering medfører af byrder for dem, som bliver udtaget og udsat for evaluering.

Der er i en vis udstrækning tale om en selvevaluering i den forstand, at projekterne selv skal oplyses om projektets virkningssammenhænge og effekter til evaluatorene. Dog har

evaluatorene i alle tilfælde valideret oplysninger om projektet andetsteds fra, bl.a. fra projekternes egne evalueringsrapporter, faglige beretninger og andet offentliggjort materiale om projekterne.

Bilag 2: Ressourceforbrug hos de evaluerede

Rigsrevisionen gør flere steder opmærksomhed på, at evaluator skal medtænke byrden for de evaluerede ved at indgå i en evaluering (se eksempelvis Beretning til statsrevisorerne om statens anvendelse af evalueringer, maj 2005). Hovedbudskabet fra Rigsrevisionen er, at evaluering ikke må være unødigt belastende for den eller de evaluerede. Hvis en effektevaluering eller effektvurdering er unødigt belastende, forstået som overvældende bebyrdende ressourcemæssigt i form af tid, penge eller på anden måde i omfang, for den eller de som udsættes for evaluering, så har evalueringen mistet sit formål. Årsagen til dette skal søges i, at hvis en effektevaluering er unødigt belastende for den evaluerede, så vil selve evalueringen i nogle tilfælde fylde så meget for den eller de evaluerede, at selve evalueringen i sig selv bliver hovedformålet for det pågældende projekt og ikke projektets eget formål. Dette ville i så fald være uacceptabelt økonomisk og etisk og det pågældende projekt ville endvidere ende som ligegyldigt, som uinteressant.

Bemærkninger til dette: Hvis man umiddelbart ser på omfanget af tid, som de fem projekter har anvendt på at indgå i effektvurderingen, er der en mindre variation; I projekterne indgår tillige forskellige timesatser. Forbruget er set i forhold til projekternes samlede omkostninger lave og spænder fra 0,5 % til 2,8 % af tilskuddet fra Promilleafgiftsfonden i 2012

Projektdeltagernes omkostninger ved at være udtrukket til effektvurdering svarer således kun til mindre andele af fondens tilskud til de pågældende projekter.

A close-up photograph of several golden wheat stalks. The wheat heads are in various stages of maturity, with some showing the individual grains. The stalks are thin and dry, with some long awns. The background is a clear, bright blue sky with a few wispy clouds. The lighting is warm, suggesting late afternoon or early morning.

”Effektvurderingen bidrager
til læring om de enkelte
projekter og deres effekter”

